

กรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ อำเภอนาจะหลวย ปี ๒๕๖๙

สำนักงานเกษตรอำเภอนาจะหลวย
จังหวัดอุบลราชธานี

คำนำ

การจัดทำกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ ของสำนักงานเกษตรอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานีนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลของชุมชนทั้งทาง ด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจและสังคม แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จุดอ่อน - จุดแข็ง - โอกาส - ภาวะคุกคาม (SWOT ANALYSIS) ของอำเภอ มุ่งเน้นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และให้ความสำคัญสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนโดยผ่านผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครเกษตร และผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน ตลอดจนหน่วยงานราชการต่างๆ ในพื้นที่

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ผู้จัดทำขอขอบพระคุณผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรท้องถิ่นและผู้เข้าร่วมการประชุมทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลและร่วมมือเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่ากรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ฉบับนี้จะสามารถทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรในอำเภอนาจะหลวย ดีขึ้น และยั่งยืนสืบไป

สำนักงานเกษตรอำเภอนาจะหลวย
กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญภาพ

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

ข้อมูลด้านกายภาพ

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๘
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๘
๑.๒ อาณาเขต	๘
๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๑๐
๒. ลักษณะภูมิประเทศ	๑๐
๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๑๐
๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน	๑๑
๒.๓ กลุ่มชุดดิน	๑๑
๓. ลักษณะภูมิอากาศ	๑๘
๓.๑ ฤดูกาล	๑๘
๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ	๑๙
๔. เส้นทางคมนาคม	๑๙
๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล	๑๙
๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ	๒๐
๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๒๐
๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ	๒๐
๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ	๒๒
๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๒๓

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ	๒๔
๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI	๒๕

ข้อมูลด้านสังคม

๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร	๒๕
๑.๑ เกษตรกร	๒๕
๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร	๓๐

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ	๓๙
๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ	๓๙
๑.๑ แหล่งน้ำหลัก	๓๙
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม	๓๙
๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต	๔๑
๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก	๔๒
๑.๕ ต้นทุนการผลิต	๔๒
๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด	๔๓
๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๔๓
๒. การวิเคราะห์ Supply chain	๔๔
บทที่ ๓ บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๔๖
๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ	๔๖
๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๔๘
บรรณานุกรม	๕๑

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑	แสดงเขตการปกครอง	๙
๒	แสดงสรุปรูปเขตการปกครอง	๙
๓	แสดงพื้นที่ป่าไม้	๑๑
๔	แสดงข้อมูลฤดูกาล	๑๙
๕	แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี	๑๙
๖	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง	๒๒
๗	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก	๒๒
๘	แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	๒๒
๙	แสดงข้อมูลพ่อบาดาล	๒๒
๑๐	แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน	๒๓
๑๑	แสดงข้อมูลด้านพืช	๒๔
๑๒	แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์	๒๔
๑๓	แสดงข้อมูลด้านประมง	๒๕
๑๔	แสดงจำนวนครัวเรือน และประชากร	๒๕
๑๕	แสดงจำนวนหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ	๒๖
๑๖	แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ	๒๖
๑๗	แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน	๒๗
๑๘	แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์	๒๗
๑๙	แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร	๓๐
๒๐	แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์	๓๑
๒๑	แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	๓๑
๒๒	แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ	๓๔
๒๓	แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์	๓๕
๒๔	แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร	๓๕
๒๕	แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร	๓๖
๒๖	แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน	๓๖
๒๗	แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๓๗

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๒๘	แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่	๓๘
๒๙	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๓๙
๓๐	แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตข้าว	๔๐
๓๑	แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม	๔๑
๓๒	แสดงต้นทุนการผลิต	๔๒
๓๓	แสดงเกษตรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่	๔๓
๓๔	แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๔๔
๓๕	แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้า ข้าว อำเภอนาจะหลวย	๔๔
๓๖	แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)	๔๖
๓๗	แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๔๘

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
๑	แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอ	๘
๒	แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอ	๑๐
๓	แผนที่แสดงความลาดชันอำเภอ	๑๑
๔	แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินอำเภอ	๑๘
๕	แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอ	๒๓
๖	แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๓๙
๗	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง)	๔๐
๘	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม	๔๑
๙	แสดงปฏิทินการเพาะปลูก	๔๒
๑๐	แสดงวิธีการตลาดอำเภอ	๔๓

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

ข้อมูลด้วยกายภาพ

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

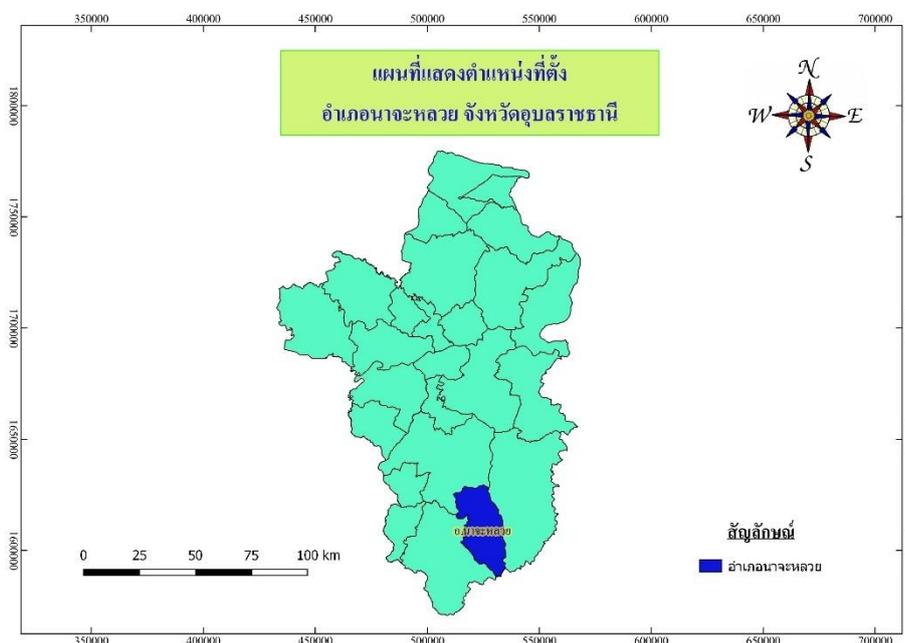
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

อำเภอนาจะหลวย ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดอุบลราชธานี ห่างจากตัวจังหวัดอุบลราชธานี ประมาณ ๑๒๒ กิโลเมตร ตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๒๔๘ พิกัด ๔๘p, X = ๕๒๖๔๘๗ , Y = ๑๖๐๕๔๑๑ มีพื้นที่ประมาณ ๖๕๒ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๔๐๗,๕๐๐ ไร่

๑.๒ อาณาเขต

อำเภอนาจะหลวย มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอเดชอุดม
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเดชอุดมและอำเภอบุณทริก
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอเดชอุดมและอำเภอน้ำยืน

ภาพที่ ๑ แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอ
(ที่มา : ที่ว่าการอำเภอนาจะหลวย,พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

การบริหารราชการ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

- การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตปกครองออกเป็น ๑ อำเภอ แบ่งเป็นจำนวน ๒ เทศบาล อบต. ๕ ตำบล ๗๘ หมู่บ้าน

- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น เทศบาลจำนวน ๒ แห่ง
องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๕ แห่ง

ตารางที่ ๑ แสดงเขตการปกครอง

ตำบล หมู่ที่	ตำบลนาจะหลวย	ตำบลบ้านตุม	ตำบลโสกแสง	ตำบลโนน สมบูรณ์	ตำบล พรสวรรค์	ตำบลโนน สวรรค์
๑	นาจะหลวย	บ้านตุม	โสกแสง	ป่าพอก	ฝั่งเพ	ตบหู
๒	ท่าก่อ	โนนแดง	โพนแอม	กวางดีด	ม่วง	พรสวรรค์
๓	แก้งเรือ	คำบอน	คำม่วง	โคกเทียม	บุงคำ	คำอุดม
๔	คำโพน	โคกน้อย	ทับไฮ	ป่าแก้ว	บ้านคุ้ม	ดงสว่าง
๕	โคกใหญ่	ทุ่งเงิน	ทุ่งเพียง	โนนสมบูรณ์	แสนชะนี	โนนवान
๖	ดงขวาง	ดอนยาว	ดอนชัยชนะ	แสนสุข	แก้งขอ	แก้งกกไฮ
๗	ห้วยโลก	โนนเจริญ	โนนสว่าง	โนนคุณ	หนอง กระโดน	โนนป่าร้าง
๘	หลักเมือง	โนนแดง	ป่าไร่	ป่าแก้ว	โนนสว่าง	ตบหู
๙	แก้งขี้เหล็ก	โคกน้อย	โสกแสง	โนนเกษม	ธารไร่น้อย	คำอุดม
๑๐	ศรีพรหม	หนองแวง	นาคำ	โนนบก	บุงคำ	โนนสวรรค์
๑๑	กลางเมือง	คำบอน	สุขสำราญ	กวางดีดบูรพา		
๑๒	ห้วยชันใต้	โนนแดงน้อย				
๑๓	ห้วยชันเหนือ	โนนแดงพัฒนา				
๑๔	โคกใหญ่	คำบอยสุขสันต์				
๑๕	แก้งเรือพัฒนา	ใหม่บูรพา				
๑๖	หนองมันปลา	ดอนเจริญ				
๑๗	คำน้ำอ้อม	โนนแดงสุขสันต์				
๑๘	ไร่นาเจริญ					
๑๙	ไร่ภูจ้อง					

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี, พ.ศ. ๒๕๖๙

ตารางที่ ๒ แสดงสรุปเขตการปกครอง

ตำบล	เนื้อที่ทั้งหมด (ไร่)	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนบ้าน(ครัวเรือน)
นาจะหลวย	๑๕๒,๒๐๑	๑๙	๗,๑๖๔
บ้านตุม	๑๑๒,๒๐๑	๑๗	๔,๕๑๒
โนนสมบูรณ์	๒๗,๑๘๔	๑๑	๒,๕๑๘
โสกแสง	๓๖,๔๒๐	๑๑	๒,๙๓๕
พรสวรรค์	๓๖,๙๙๔	๑๐	๑,๙๒๔
โนนสวรรค์	๔๒,๕๐๐	๑๐	๒,๘๔๘
รวม	๔๐๗,๕๐๐	๗๘	๒๑,๙๐๑

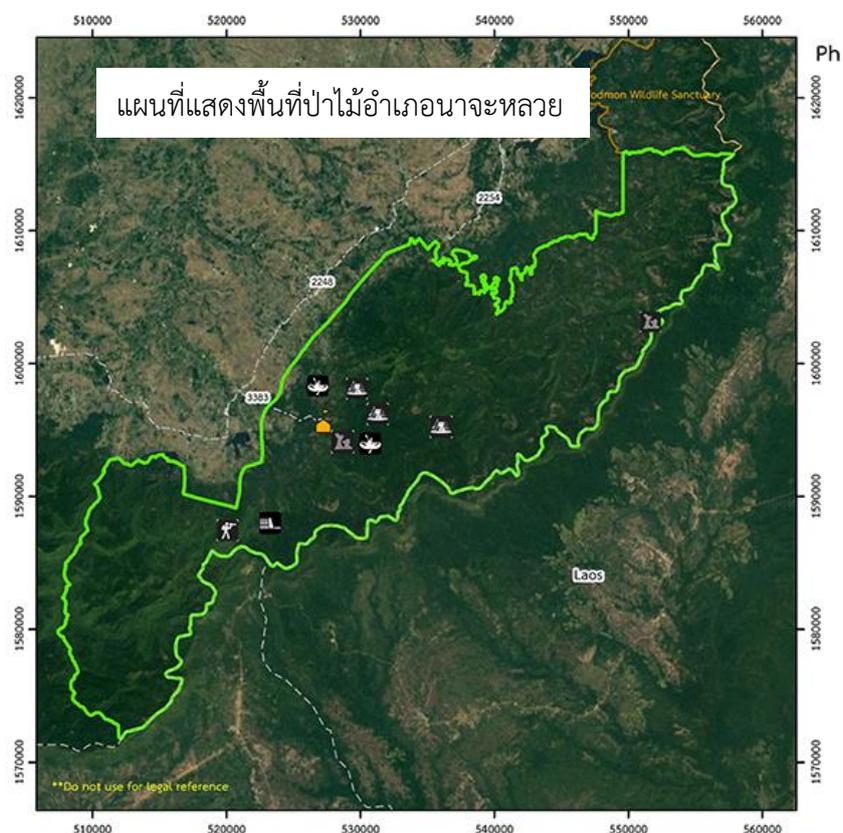
ที่มา : ที่ว่าการอำเภอจะหลวย, พ.ศ. ๒๕๖๙

๒. ลักษณะภูมิประเทศ

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

อำเภอจะหลวย มีลักษณะเป็นที่ราบมีป่าไม้อยู่กระจัดกระจายทั่วไปในพื้นที่ ดินส่วนใหญ่เป็นดินปนทราย เหมาะแก่การทำไร่นา มีเทือกเขาสลับซับซ้อนทางทิศตะวันออกกับพรมแดนระหว่างไทย กับ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อำเภอจะหลวยมีลำน้ำที่สำคัญ ๒ สาย คือ ลำโดมใหญ่ และ ห้วยหลวง นอกจากนี้อำเภอจะหลวยยังมีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และลำห้วยต่างๆ อีกหลายแห่งถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ สูงจากระดับน้ำทะเลเฉลี่ย ๑๓๕ เมตร แบ่งพื้นที่ตามลักษณะภูมิประเทศได้ ดังนี้

๑. ภูเขา	อยู่ในเขตพื้นที่	ตำบลนาจะหลวย
๒. ที่ราบเชิงเขา	อยู่ในเขตพื้นที่	ตำบลนาจะหลวย
๓. ที่ดอน	อยู่ในเขตพื้นที่	ตำบลโนนสวรรค์
๔. ที่ราบ	อยู่ในเขตพื้นที่	ตำบลพรสวรรค์ ตำบลบ้านตุม ตำบลโสกแสง
ตำบลโนนสมบูรณ์

ภาพที่ ๒ แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอ
(ที่มา : อุทยานแห่งชาติภูจอง-นายอย, พ.ศ. ๒๕๖๙)

ตารางที่ ๓ แสดงพื้นที่ป่าไม้

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ป่าไม้ (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
นาจะหลวย	๑๕๒,๒๐๑	๗๗,๙๑๔	๕๒
โนนสมบูรณ์	๒๗,๑๘๔	๑๖๓	๐.๕๙
โนนสวรรค์	๔๒,๕๐๐	๑,๒๗๖	๓
บ้านตูม	๑๑๒,๒๐๑	๑,๑๗๖	๑
พรสวรรค์	๓๖,๙๙๔	๙๐๓	๒
โสภแสง	๓๖,๔๒๐	๔๙๒	๑
รวม	๔๐๗,๕๐๐	๘๑,๙๒๕	๒๐

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๙

๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

พื้นที่ตอนเหนือและกลางของอำเภอ มีลักษณะเป็นที่ราบสูงหรือลานราบค่อนข้างเรียบ และมีการใช้ประโยชน์เป็นพื้นที่เกษตรและชุมชน พื้นที่ ตอนใต้ของอำเภอ (ใกล้กับเทือกเขา) จะเริ่มเป็น พื้นที่ลาดชันมากขึ้น เป็น เนินเขาและเทือกเขาเล็กๆ ที่ติดต่อกับพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูจอง-นายอย ทำให้ความลาดชันในบริเวณนี้สูงกว่าที่ราบทั่วไป

ภาพที่ ๓ แผนที่แสดงความลาดชันอำเภอ นาจะหลวย

(ที่มา : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๒.๓ กลุ่มชุดดิน

ดินในอำเภอนาจะหลวย มีกลุ่มชุดดิน จำนวน ๒๐ กลุ่มชุดดิน ดังนี้

หน่วยที่ดินที่ ๗

หน่วยที่ดินนี้เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว มีสีเทาหรือสีน้ำตาลปนเทา พบจุดสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดงปะปนตลอดชั้นดิน กลุ่มดินนี้เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำเป็นดินลึก มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว พบบริเวณพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงปานกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๖.๐- ๗.๐

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ใช้ทำนา ถ้าหากมีการชลประทานและการจัดการที่ดี สามารถทำนาได้ ๒ ครั้ง ให้ผลผลิตค่อนข้างสูง

ตัวอย่างชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ ชุดดินนครปฐม ชุดดินผักกาด ชุดดินท่าคูม ชุดดินเดิมบาง ชุดดินสุโขทัย ชุดดินพิจิตรชุดดินอุตรดิตถ์

หน่วยที่ดินที่ ๑๗

หน่วยที่ดินนี้เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินบนเป็นพวกดินร่วนปนทรายหรือดินร่วน ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายหรือดินร่วนเหนียวมีสีน้ำตาลอ่อนถึงสีเทา พบจุดสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดงปะปน บางแห่งอาจพบศิลาแลงอ่อนหรือก้อนสารเคมีสะสมพวกเหล็กและแมงกานีสในดินชั้นล่าง เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ พบบริเวณพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ เป็นดินลึกมาก ส่วนใหญ่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดแก่ มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๔.๕ - ๕.๕

ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ที่ดินของหน่วยที่ดินนี้ได้แก่ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำและ มีเนื้อดินบนค่อนข้างเป็นทราย

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ใช้ทำนา บางแห่งใช้ปลูกพืชไร่ หรือไม้ยืนต้น แต่มีปัญหาเรื่องการแข่งขันของน้ำในฤดูฝน

ตัวอย่างชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ ชุดดินหล่มเก่า ชุดดินร้อยเอ็ด ชุดดินเรณู ชุดดินสายบุรี ชุดดินสุโขทัย ชุดดินโคกเคียน ชุดดินวิสัย ชุดดินสงขลา ชุดดินบุญทริก

หน่วยที่ดินที่ ๑๘

หน่วยที่ดินนี้เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย มีสีเทาพบจุดประสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดงปะปน เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ พบบริเวณพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ เป็นดินลึก ส่วนใหญ่มีการระบายน้ำเร็ว มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติค่อนข้างต่ำ ดินชั้นบนมักมีปฏิกริยาเป็นกรดแก่ถึงกรดปานกลาง ค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๐ - ๖.๐ ส่วนดินชั้นล่างจะเป็นกรดน้อยกว่า หรือมีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๖.๐ - ๗.๕

ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ที่ดินของหน่วยที่ดินนี้ได้แก่ เนื้อดินบนค่อนข้างเป็นทราย พืชมีโอกาสเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำ

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ใช้ทำนา บางแห่งใช้ปลูกอ้อย หรือปลูกพืชล้มลุกในฤดูแล้ง

ตัวอย่างชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ ชุดดินชลบุรี ชุดดินเขาย้อย ชุดดินโคกสำโรง

หน่วยที่ดินที่ ๒๑

หน่วยที่ดินนี้เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินร่วน สีน้ำตาลปนเทา หรือน้ำตาลอ่อนพบจุดประสีเทา สีน้ำตาล หรือสีน้ำตาลปนเหลืองตลอดชั้นล่าง ส่วนใหญ่จะมีแร่ไมคาปะปนอยู่ด้วย เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ พบบนส่วนต่ำของสันดินริมน้ำ มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ เป็นดินลึก มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๕ - ๗.๐

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ในฤดูฝนใช้ปลูกข้าว บริเวณที่มีแหล่งสามารถปลูกพืชผัก ถั่วต่างๆ และยาสูบได้ในฤดูแล้ง ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่ค่อยดี แต่ถ้านำมาใช้ทำนาดินอาจขาดแคลนน้ำได้ในช่วงฝนแล้ง

ตัวอย่างชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ชุดดินสรรพยา ชุดดินเพชรบุรี

หน่วยที่ดินที่ ๒๒

หน่วยที่ดินนี้เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินร่วนปนทรายหรือดินทรายปนดินร่วนสีพื้นเป็นสีเทาหรือสีน้ำตาลปนเทา มีจุดประสีน้ำตาลปนเหลือง หรือสีเหลืองปนน้ำตาลอ่อน และอาจพบศิลาแลงอ่อนในดินชั้นล่าง มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ เป็นดินลึก มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดแก่ ค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๔.๕ - ๕.๕

ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ที่ดินของหน่วยที่ดินนี้ ได้แก่ ดินค่อนข้างเป็นทราย มีความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ และมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

บริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ในฤดูฝนใช้ปลูกข้าว บางแห่งยังคงสภาพเป็นป่าอยู่ หรือใช้ปลูกไม้ยืนต้น แต่ถ้ามีปัญหาเรื่องการแข่งขันของน้ำในช่วงฤดูฝน

ตัวอย่างชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ ชุดดินน้ำกระจาย ชุดดินสีทน ชุดดินสันทราย และ ชุดดินชัยภูมิ

หน่วยที่ดินที่ ๒๔

หน่วยที่ดินนี้เป็นส่วนที่มีดินเป็นพวกดินทราย มีสีน้ำตาลปนเทาหรือสีเทาปนชมพู พบจุดประสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีเทาในชั้นดินล่าง บางแห่งจะพบชั้นที่มีการสะสมอินทรีย์วัตถุ เป็นชั้นบางๆ มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ เป็นดินลึก มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงดีปานกลาง มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำมาก ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกรดเล็กน้อย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๕ - ๖.๕

ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ที่ดินของหน่วยที่ดินนี้ ได้แก่ เนื้อดินเป็นทรายจัด พืชมักแสดงอาการขาดน้ำในช่วงฝนทิ้งช่วง และมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำมาก

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ทำนา หรือปลูกพืชไร่บางชนิด เช่น มันสำปะหลัง อ้อยและปอบางแห่งเป็นทุ่งหญ้าธรรมชาติ

ตัวอย่างชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ ชุดดินอุบล ชุดดินบ้านบึง ชุดดินท่าอุเทน

หน่วยที่ดินที่ ๒๕

หน่วยที่ดินกลุ่มนี้เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินชั้นล่างเป็นดินเหนียวหรือดินร่วนปนดินเหนียวที่มีกรวดหรือลูกรังปะปนเป็นปริมาณมาก มีสีน้ำตาลอ่อนถึงสีเทาและพบจุดประสีน้ำตาล สีเหลือง หรือสีแดงปะปน ใต้ชั้นลูกรังอาจพบชั้นดินเหนียวที่มีศิลาแลงอ่อนปะปน เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำที่บอยุ่ชั้นหินผุ พบบริเวณพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ เป็นดินตื้น ส่วนใหญ่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ส่วนมากจะมีปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดแก่ มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๔.๕ - ๕.๕

ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ที่ดินของหน่วยที่ดินนี้ได้แก่ เป็นดินตื้น ส่วนใหญ่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บางแห่งมีเนื้อดินบนค่อนข้างเป็นทราย

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ทำนา บางแห่งเป็นป่าละเมาะหรือป่าเต็งรัง

ตัวอย่างชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ ชุดดินอัน ชุดดินเพ็ญ ชุดดินกันตัง ชุดดินพยอมงาม ชุดดินทุ่งค่าย ชุดดินม่วงค่อม ชุดดินสะท้อน ชุดดินย่านตาขาว

หน่วยที่ดินที่ ๓๕

หน่วยที่ดินนี้เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินร่วนเหนียว ปนทรายมีสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ หรือเกิดจากการ สลายตัวผุพังซึมนเนื้อหยาบ พบบริเวณพื้นที่ตอนที่มีลักษณะเป็นลูกคลื่นจนถึงที่ลาดเชิงเขา เป็นดินลึก มีการระบายน้ำดี มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดแก่ มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๔.๕ - ๕.๕

ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ที่ดินของหน่วยที่ดินนี้ ได้แก่ เนื้อดินบนค่อนข้างเป็นทรายและดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ในบริเวณที่มีความลาดชันสูงจะมีปัญหาเกี่ยวกับการชะพังทลายของหน้าดิน

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ปลูกพืชไร่ต่างๆ เช่น มันสำปะหลัง ข้าวโพด ข้าวฟ่าง อ้อย ปอ งาและถั่ว บางแห่งใช้ปลูกไม้ผลและไม่ยืนต้นบางชนิด

ตัวอย่างชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ ชุดดินดอนไร่ ชุดดินมาบบอน ชุดดินโคราช ชุดดินสะตึก ชุดดินวาริน ชุดดินยโสธร ชุดดินด่านซ้าย

หน่วยที่ดินที่ ๓๖

หน่วยที่ดินนี้เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินร่วนหรือดินร่วนปนทรายและเอียด มีลักษณะการทับถมเป็นชั้นๆ ของตะกอนลำน้ำในแต่ละช่วงเวลา สีดินเป็นสีน้ำตาลอ่อน อาจพบจุดประสีเทาและสี น้ำตาลในชั้นดินล่าง เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ พบบริเวณสันดินริมน้ำที่มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ เป็นดินลึก มีการระบายน้ำดี มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด ถึงปานกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ประมาณ ๕.๐ - ๗.๐

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้เป็นที่อยู่ ปลูกพืชผัก และสวนไม้ผล บางแห่งปลูกยาสูบโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางภาคเหนือ ในช่วงฤดูฝนน้ำในลำน้ำอาจเอ่อล้นฝั่ง ทำความเสียหายให้แก่พืชผลได้

ตัวอย่างชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ ชุดดินเชียงใหม่ ชุดดินท่าม่วง ชุดดินชุมพลบุรี ชุดดินป่าสัก ชุดดินไทรงาม ชุดดินดอนเจดีย์

หน่วยที่ดินที่ ๔๐

หน่วยที่ดินนี้เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินร่วนปนทราย สีดินเป็นสีน้ำตาลอ่อน สีเหลืองหรือสีแดงบางแห่งอาจพบจุดประสีในดินชั้นล่าง เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ หรือเกิดจากการ สลายตัวผุพังของดินเนื้อหยาบ พบบริเวณพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบจนถึงพื้นที่ลาดเชิงเขา เป็นดินลึก มีการระบายน้ำดี มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดแก่ มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ประมาณ ๔.๕-๕.๕

ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ที่ดินของหน่วยที่ดินนี้ ได้แก่ เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย พืชที่ปลูกมีโอกาสเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำได้ง่าย ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และในบริเวณที่มีความลาดชันสูงจะเกิดการชะล้างพังทลายของหน้าดินได้ง่าย

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ปลูกพืชไร่ต่างๆ เช่น มันสำปะหลัง อ้อย ปอ ข้าวโพด และถั่วบางแห่งมีสภาพเป็นป่าละเมาะหรือทุ่งหญ้าธรรมชาติ

ตัวอย่างชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ ชุดดินสันป่าตอง ชุดดินชุมพวง ชุดดินเขาพลอง ชุดดินหุบกระพง ชุดดินยางตลาด

หน่วยที่ดินที่ ๔๑

หน่วยที่ดินนี้เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินช่วง ๕๐ ซม. ตอนบนเป็นดินทรายหรือดินทรายปนดินร่วน ส่วนชั้นดินถัดลงไปเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ดินร่วนเหนียว หรือดินเหนียว สีดินเป็นสีน้ำตาลอ่อนหรือสีเหลืองปนสีน้ำตาล บางแห่งอาจพบจุดประในดินชั้นล่าง เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดจากการสลายตัวของหินพื้นหรือดินที่เกิดจากวัตถุ ต้นกำเนิดต่างชนิดต่างยุค พบบริเวณพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบจนถึงพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดเป็นดินลึก มีการระบายน้ำดีถึงปานกลาง มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงแก่จัดถึงกรดแก่ ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ประมาณ ๔.๕ - ๕.๕

ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ที่ดินของหน่วยที่ดินนี้ได้แก่ เนื้อดินค่อนข้างเป็นทรายจัด พืชที่ปลูกมีโอกาสเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำได้ง่าย แต่ถ้ามีฝนตกมากดินชั้นบนจะแฉะ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำมาก บริเวณที่มีความลาดชันสูงจะเกิดการชะล้างพังทลายได้ง่าย

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ปลูกพืชไร่ต่างๆ เช่น ปอแก้ว มันสำปะหลัง อ้อย ปอ ข้าวโพด ฝ้าย ถั่ว และยาสูบ บางแห่งเป็นป่าเต็งรัง

ตัวอย่างชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ ชุดดินกำบง

หน่วยที่ดินที่ ๔๔

หน่วยที่ดินนี้เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินทราย สีเทาหรือสีน้ำตาลอ่อน เกิดจากวัตถุต้นกำเนิด พวกตะกอนลำน้ำหรือเกิดจากการสลายตัวของหินเนื้อหยาบ พบบริเวณพื้นที่ตอนที่มีลักษณะ เป็นลูกคลื่นจนถึงเชิงเขา เป็นดินลึก มีการระบายน้ำดีมากเกินไป มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำมาก ปฏิกริยาดินเป็นกรดกลางถึงปานกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ประมาณ ๕.๕ - ๗.๐

ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ที่ดินของหน่วยที่ดินนี้ ได้แก่ เนื้อดินเป็นทรายจัด พืชมีโอกาสขาดน้ำได้ง่าย ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และโครงสร้างไม่ดี บริเวณที่มีความลาดชันสูงจะมีปัญหาเกี่ยวกับการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ปลูกพืชไร่ต่างๆ เช่น มันสำปะหลัง อ้อย สับปะรด ปอ ส่วน ไม้ยืนต้น ได้แก่ มะพร้าว มะม่วงหิมพานต์ บางแห่งเป็นป่าเต็งรัง หรือทุ่งหญ้าธรรมชาติ

ตัวอย่างชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ชุดดินน้ำพอง ชุดดินจันทิก

หน่วยที่ดินที่ ๔๖

หน่วยที่ดินนี้เป็นกลุ่มชุดดินที่ส่วนใหญ่มีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียวปนกรวดหรือปนลูกรัง ดินเป็นสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง พบบริเวณพื้นที่ตอนที่มีลักษณะเป็นลูกคลื่น เป็นดินตื้นมากมีการระบายน้ำดี มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินค่อนข้างเป็นกรด มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ

๕.๐ - ๖.๕

ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ที่ดินของหน่วยที่ดินนี้ ได้แก่ เป็นดินตื้น มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บริเวณที่มีความลาดชันสูงจะมีปัญหาเกี่ยวกับการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ปลูกพืชไร่บางชนิด เช่น มันสำปะหลัง อ้อยและปอ บางแห่งเป็นทุ่งหญ้าธรรมชาติ และป่าละเมาะ หรือมีการปลูกป่าทดแทน

ตัวอย่างชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ ชุดดินเชียงคาน ชุดดินกบินทร์บุรี ชุดดินสุรินทร์ ชุดดิน โป่ง
ทอง

หน่วยที่ดินที่ ๔๘

หน่วยที่ดินนี้เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินบนส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินปน
เศษหินหรือปนกรวด ก้อนกรวดส่วนใหญ่เป็นหินกลมมน ถ้าเป็นดินปนเศษหินมักพบชั้นหินตื้นกว่า ๕๐ ซม. สีดิน
เป็นสีน้ำตาล สีเหลือง หรือสีแดง พบบริเวณพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา เป็นดินตื้นมาก มีความ
อุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ประมาณ ๕.๐ - ๖.๐

ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ที่ดินของหน่วยที่ดินนี้ได้แก่ ดินตื้นมาก บริเวณที่มีความลาดชัน
สูง เกิดการชะล้างพังทลายได้ง่าย นอกจากนั้นดินยังมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำอีกด้วย

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวเป็นป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ป่าละเมาะ และทุ่งหญ้าธรรมชาติ บาง
แห่งใช้พื้นที่ปลูกพืชไร่ หรือไม้โตเร็ว

ตัวอย่างชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ ชุดดินท่ายาง ชุดดินแมริม ชุดดินพะเยา ชุดดินน้ำขุ่น ชุด
ดินนาเฉลียง

หน่วยที่ดินที่ ๔๙

หน่วยดินนี้เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินบน ดินล่างเป็นดินเหนียวปนลูกรังหรือเศษหินทราย สี
ดินเป็นสีน้ำตาลหรือสีเหลือง ใต้ลงไปเป็นดินเหนียวสีเทา มีจุดประสีน้ำตาล สีแดง และศิลาแลงอ่อน ปะปนอยู่เป็น
จำนวนมาก อาจพบชั้นหินทรายหรือดินดานที่ผุพังสลายตัวในชั้นถัดไป พบบริเวณพื้นที่ตอนมีลักษณะเป็นลูกคลื่น
เป็นดินตื้นถึงตื้นมาก มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินค่อนข้างเป็น
กรวด มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ๕.๐ - ๖.๕

ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ที่ดินของหน่วยที่ดินนี้ได้แก่ ดินตื้น และมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
บางแห่งมีก้อนศิลาแลงโผล่กระจายอยู่ทั่วไปเป็นอุปสรรคต่อการเกษตรกรรมบริเวณที่มีความลาดชันสูงมีปัญหา
เกี่ยวกับการชะล้างพังทลายของหน้าดินอย่างรุนแรง

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ปลูกพืชไร่ ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ที่รกร้างว่างเปล่า ป่าเต็งรัง หรือใช้ปลูกไม้
โตเร็ว

ตัวอย่างชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ ชุดดินโพนพิสัย ชุดดินบรปือ ชุดดินสกลนคร

หน่วยที่ดินที่ ๕๐

หน่วยที่ดินนี้เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินช่วง ๕๐ ซม. ตอนบนดินเป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนทราย
ส่วนดินล่างเป็นดินปนเศษหินสีดินเป็นสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกหินตะกอนเนื้อ
หยาบ พบบนสภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา เป็นดินลึกปานกลาง มีการระบายน้ำดี
ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดแก่ถึงกรดปานกลาง ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง
ประมาณ ๕.๐ - ๖.๐

ปัจจุบันดินนี้ส่วนใหญ่จะถูกนำมาใช้ในการปลูกพืชไร่ เช่น อ้อย ข้าวโพด มันสำปะหลัง โดย
ทั่วๆ ไปแล้วจะมีปัญหาเรื่องดินมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ และอาจเกิดการชะล้างพังทลายได้ง่าย
ถ้าปลูกพืชในบริเวณที่มีความลาดชันมากๆ โดยไม่มีการอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสม

ตัวอย่างชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ ชุดดินลาดหญ้า ชุดดินโพนงาม และชุดดินภูสะนา

หน่วยที่ดินที่ ๕๘

หน่วยที่ดินนี้เป็นกลุ่มดินที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มชุดดินที่ ๕๗ กล่าวคือ เป็นดินอินทรีย์ในพื้นที่พรุ แต่ชั้นดินอินทรีย์ที่พบมากกว่า ๑๐๐ ซม. และมีเนื้อหยาบกว่า อีกทั้งมีเศษพืชขนาดเล็กและขนาดใหญ่ปะปนอยู่ทั่วไป

ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ที่ดินของหน่วยที่ดินนี้ได้แก่ เป็นดินอินทรีย์ที่มีคุณภาพต่ำ เป็นกรดจัด ขาดธาตุอาหารพืชต่างๆ อย่างรุนแรง และยากต่อการใช้เครื่องมือทางการเกษตรเนื่องจากเป็นที่ลุ่มต่ำและดินยุบตัว หากมีการระบายน้ำออกเมื่อดินแห้งจะติดไฟได้ง่าย

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ยังคงสภาพป่าพรุ บริเวณขอบๆ พรุบางแห่งใช้ปลูกพืชล้มลุกและพืชผักสวนครัว แต่ไม่ค่อยได้ผล เมื่อป่าพรุถูกทำลายไปจะมีพืชต่างๆ เช่น กระจูด เฟิร์น และเสม็ดขึ้นแทนที่ ตัวอย่างชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ ชุดดินนราธิวาส

หน่วยที่ดินที่ ๕๙

หน่วยที่ดินนี้เป็นหน่วยผสมของดินหลายชนิด ซึ่งเกิดจากตะกอนลำน้ำพัดมาทับถมกันพบบริเวณที่ราบลุ่มหรือบริเวณพื้นล่างของหุบเขา มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ดินที่พบส่วนใหญ่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงเร็ว มีลักษณะและคุณสมบัติต่างๆ เช่น เนื้อดิน สีดิน ความลึกของดิน ปฏิกริยาดิน ตลอดจนความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับชนิดของวัตถุต้นกำเนิดดินในบริเวณนั้นๆ ส่วนมากมีก้อนกรวด และเศษหินปะปนอยู่ในเนื้อดินด้วย

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ประโยชน์ในการทำนา ส่วนในฤดูแล้ง ถ้ามีแหล่งน้ำ หรือดินนิยมใช้ปลูกพืชผักหรือพืชไร่อายุสั้น เช่น ถั่วเขียว หรือถั่วเหลือง

เนื่องจากหน่วยแผนที่นี้เป็นหน่วยผสมของดินหลายชนิด ดังนั้นในแผนที่ดินระดับจังหวัด จึงเรียกว่าเป็นพวกดินตะกอนลำน้ำที่มีการระบายน้ำเร็ว

หน่วยที่ดินที่ ๕๙/๖๐

หน่วยที่ดินนี้เป็นหน่วยผสมของดินหลายชนิด ซึ่งเกิดจากตะกอนลำน้ำพัดมาทับถมกัน พบบริเวณที่ราบลุ่มหรือบริเวณพื้นล่างของหุบเขา มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ดินที่พบส่วนใหญ่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงเร็ว มีลักษณะและคุณสมบัติต่างๆ เช่น เนื้อดิน สีดิน ความลึกของดิน ปฏิกริยาดิน ตลอดจนความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับชนิดของวัตถุต้นกำเนิดดินในบริเวณนั้นๆ ส่วนมากมีก้อนกรวดและเศษหินปะปนอยู่ในเนื้อดินด้วย

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ประโยชน์ในการทำนา ส่วนในฤดูแล้ง ถ้ามีแหล่งน้ำ หรือดินนิยมใช้ปลูกพืชผักหรือพืชไร่อายุสั้น เช่น ถั่วเขียว หรือถั่วเหลือง

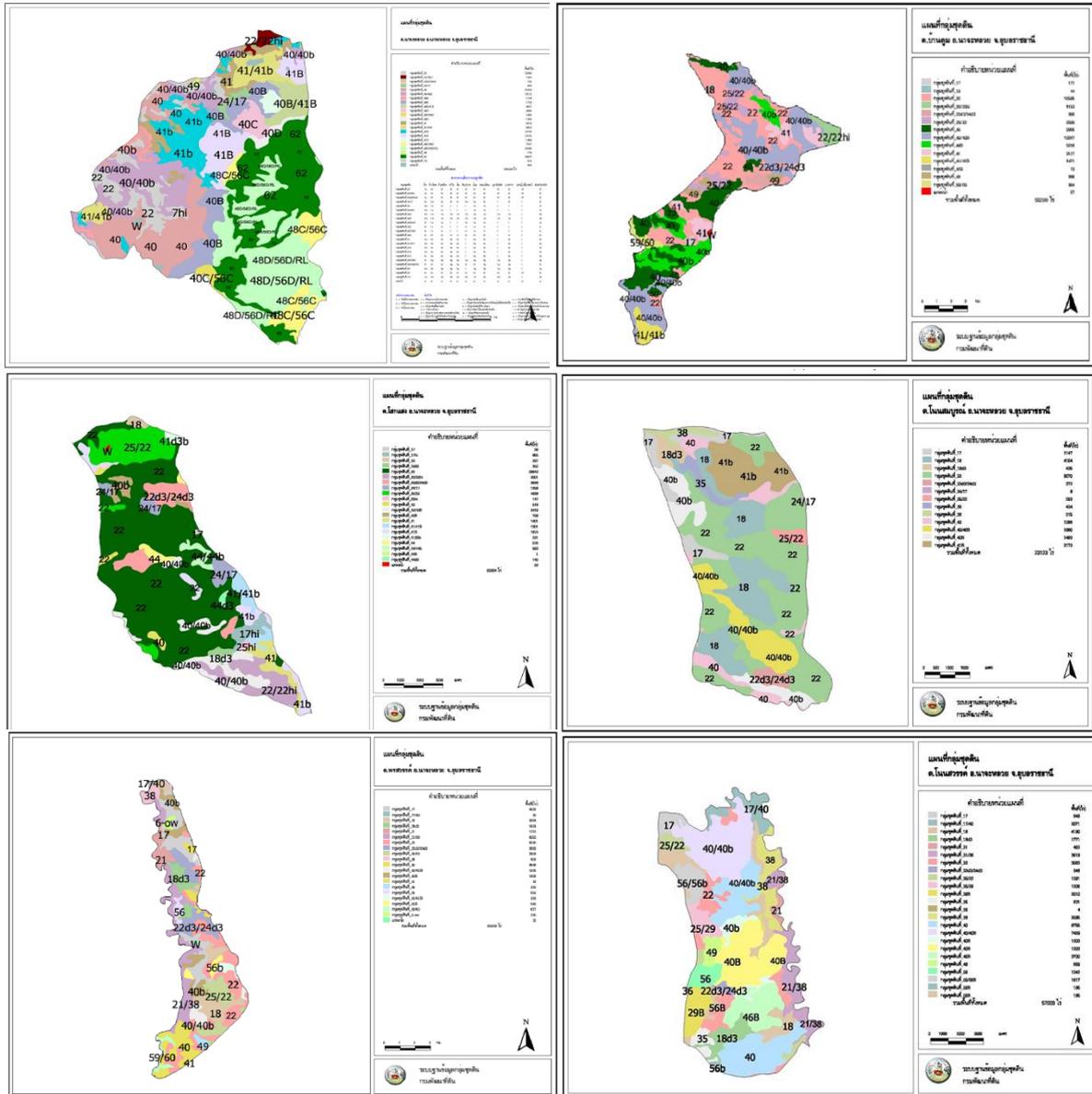
เนื่องจากหน่วยแผนที่นี้เป็นหน่วยผสมของดินหลายชนิด ดังนั้นในแผนที่ดินระดับจังหวัดจึงเรียกว่าเป็นพวกดินตะกอนลำน้ำที่มีการระบายน้ำเร็ว

หน่วยที่ดินที่ ๖๒

หน่วยที่ดินนี้เป็นหน่วยแผนที่ที่ประกอบด้วยพื้นที่ภูเขาและเทือกเขาซึ่งมีความลาดชันมากกว่า ๓๕ เปอร์เซ็นต์ ดินที่พบในบริเวณดังกล่าวมีทั้งดินลึกและดินตื้น ลักษณะของเนื้อดินและความอุดมสมบูรณ์ ตามธรรมชาติแตกต่างกันไปแล้วแต่ชนิดของหินต้นกำเนิดในบริเวณนั้น มักมีเศษหิน ก้อนหิน หรือพื้นหินโผล่กระจายทั่วไป ส่วนใหญ่ยังปกคลุมด้วยป่าไม้ประเภทต่างๆ เช่น ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง หรือป่าดงดิบชื้น

หลายแห่งมีการทำไร่เลื่อนลอยโดยปราศจากมาตรการในการอนุรักษ์ดินและน้ำ ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดการชะล้างพังทลายของหน้าดิน จนบางแห่งเหลือแต่หินพื้นโผล่

กลุ่มดินนี้ไม่ควรนำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตร เนื่องจากมีปัญหาหลายประการที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ ควรสงวนไว้เป็นป่าตามธรรมชาติ เพื่อรักษาแหล่งต้นน้ำลำธาร
หน่วยที่ดินนี้ในแผนที่ดินระดับจังหวัด เรียกว่า ที่ลาดชันเชิงซ้อน

ภาพที่ ๔ แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินอำเภอ (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๓. ลักษณะภูมิอากาศ

๓.๑ ฤดูกาล

แบ่งเป็น ๓ ฤดู คือ

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมไปจนถึงเดือนตุลาคม และมักปรากฏเสมอว่าฝนจะตกทั้งช่วงในเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม แต่ระยะเวลาการทิ้งช่วงมักจะไม่เหมือนกันในแต่ละปี ส่วนในช่วงปลายฤดูฝน ฝนจะตกชุก บางปีอาจมีภาวะน้ำท่วม แต่สถานการณ์ไม่รุนแรงนัก

ฤดูหนาว อากาศจะหนาวเย็นและแห้งแล้งระยะเวลาประมาณ ๔ เดือน ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน – เดือนกุมภาพันธ์ โดยอากาศจะหนาวจัดประมาณเดือนธันวาคม - มกราคม

ฤดูร้อน สภาพภูมิอากาศจะแห้งแล้งและร้อนจัด บางปีอาจประสบปัญหาภัยแล้ง แต่สถานการณ์ไม่รุนแรงมากนัก ช่วงฤดูร้อนจะเริ่มประมาณช่วงเดือนมีนาคม – เดือนพฤษภาคม ของทุกปี

โดยสามารถสรุปได้ดังนี้ ดังนี้

ตารางที่ ๔ แสดงข้อมูลฤดูกาล

ฤดูกาล	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ฤดูร้อน												
ฤดูฝน												
ฤดูหนาว												

๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ

ตารางที่ ๕ แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี

ปี	ปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี (มม.)	ปริมาณฝนเฉลี่ย (มม.)	จำนวนวันฝนตก (วัน)	เดือนที่ฝนสูงสุด	อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)		
					สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี
๒๕๖๔	๑๕๙๑.๖	๑๓๒.๖	๓๐	ส.ค.	๓๖	๒๑	๓๐
๒๕๖๕	๑๒๔๔.๖	๑๐๓.๗	๒๙	ส.ค.	๓๗	๒๒	๓๑
๒๕๖๖	๑๗๙๓	๑๔๙.๔	๓๕	ส.ค.	๓๗	๒๕	๓๐
๒๕๖๗	๑๓๖๕.๓	๑๑๓.๘	๒๘	ส.ค.	๓๘	๒๐	๓๒
๒๕๖๘	๑๔๙๖.๑	๑๒๔.๗	๒๗	ส.ค.	๓๘	๑๓	๓๑

ที่มา : ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จังหวัดอุบลราชธานี, พ.ศ. ๒๕๖๘

๔. เส้นทางคมนาคม

๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล

อำเภอนาจะหลวยมีการเดินทางระหว่างตำบลและหมู่บ้าน โดยใช้เส้นทางในการเชื่อมต่อขนส่งผลผลิตทางการเกษตร ดังนี้

๑) ถนนสายหลัก ทางหลวงหมายเลข ๒๒๔๘ (สายอำเภอน้ำยืน – อำเภอบุญทริก) ใช้ในการเดินทางไปยังอำเภอน้ำยืน และอำเภอบุญทริก โดยผ่านตำบลนาจะหลวยและตำบลโสกแสง

๒) ถนนสายรอง (สายอำเภอนาจะหลวย – อำเภอเดชอุดม) ใช้ในการเดินทางไปยังอำเภอเดชอุดม โดยผ่านตำบลนาจะหลวย ตำบลบ้านตูมและตำบลโนนสมบูรณ์

๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ

การคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง โดยมีรายละเอียดดังนี้
 ทางรถยนต์ สามารถเดินทางได้สะดวก คือ
 สถานีขนส่งผู้โดยสาร จำนวน ๑ สถานี (ถ้ามี) มีสายเดินรถประจำทางระหว่างอำเภอ/
 จังหวัด ได้แก่

ทางหลวงแผ่นดิน ดังนี้

-ทางหลวงหมายเลข ๒๒๔๘ เดินทางไปยังจังหวัดอุบลราชธานี โดยผ่านอำเภอ
 บุณฑริก ผ่านอำเภอเดชอุดม เข้าสู่จังหวัดอุบลราชธานี ระยะทาง ๑๒๒ กิโลเมตร
 -ถนนสายนาจะหลวย - บ้านกลาง โดยผ่านอำเภอเดชอุดม เข้าสู่จังหวัดอุบลราชธานี
 ระยะทาง ๑๐๒ กิโลเมตร

๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ (เช่น แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง)

ตารางแสดงแหล่งน้ำธรรมชาติ

ที่	ตำบล	ชื่อแหล่งน้ำ	ปริมาณน้ำ		การใช้ประโยชน์		
			ตลอดปี	ไม่ตลอดปี	ด้านการเกษตร	ด้านปศุสัตว์	ด้านประมง
๑	นาจะหลวย	ห้วยจะหลวย	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยอัม	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยโลก	✓	✓	✓	✓	✓
		ห้วยชัน	✓	✓	✓	✓	✓
		ห้วยหมากมี	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยตะโกด	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยหลวง	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยรากไม้	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยหินลาด	-	✓	✓	✓	✓

ที่	ตำบล	ชื่อแหล่งน้ำ	ปริมาณน้ำ		การใช้ประโยชน์		
			ตลอดปี	ไม่ตลอดปี	ด้านการเกษตร	ด้านปศุสัตว์	ด้านประมง
๒	บ้านตุม	ห้วยแกะทะเลใหญ่	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยหินลาห้วยอัม	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยหูช้าง	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยไร่น้อย	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยจะหลวย	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยหมากมี	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยตะโกด	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยหลวง	-	✓	✓	✓	✓

๓	โนนสมบูรณ์	ลำน้ำห้วยเทียมใหญ่	-	✓	✓	✓	✓
		อ่างเก็บน้ำห้วยปูน	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยกะตอน	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยมะลิ	-	✓	✓	✓	✓
		ลำห้วยโจด	-	✓	✓	✓	✓
๔	โนนสวรรค์	ห้วยสมัน	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยคำบอน	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยนา	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยไร่	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยอันหล้า	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยอีสิงห์	-	✓	✓	✓	✓
๕	พรสวรรค์	ลำโดมใหญ่	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยปูน	-	✓	✓	✓	✓
		หินลาด	-	✓	✓	✓	✓
๖	โสภแสง	ห้วยกอนจอ	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยกระตอน	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยเทียมใหญ่	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยกุ่ม	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยทับไฮ	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยโสภกบ	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยแกะแหละ	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยปูน	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยเทียมน้อย	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยตองออย	-	✓	✓	✓	✓
		ห้วยเตย	-	✓	✓	✓	✓

อ่างเก็บน้ำ เขื่อน ฝ่ายทดน้ำ

- ๑) อ่างเก็บน้ำห้วยโลก ตำบลนาจะหลวย พื้นที่ประมาณ ๙๐ ไร่
- ๒) อ่างเก็บน้ำห้วยชัน ตำบลนาจะหลวย พื้นที่ประมาณ ๑๖ ไร่
- ๓) อ่างเก็บน้ำห้วยพังเพ ตำบลนาจะหลวย พื้นที่ประมาณ ๗๑ ไร่
- ๔) อ่างเก็บน้ำห้วยอัม ตำบลนาจะหลวย พื้นที่ประมาณ ๓๐๐ ไร่
- ๕) อ่างเก็บน้ำบ้านปาก้าว ตำบลโนนสมบูรณ์ พื้นที่ประมาณ ๓๔๕ ไร่
- ๖) ฝ่ายยางบ้านแก้งขอ ตำบลพรสวรรค์ กั้นลำโดมใหญ่
- ๗) ฝ่ายยางบ้านคุ่ม ตำบลพรสวรรค์ กั้นลำโดมใหญ่

๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ

๑) โครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

ตารางที่ ๖ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

ที่	ชื่ออ่าง/ประตูระบายน้ำ	ตำบล	ความจุที่ระดับน้ำสูงสุด (ล้าน ลบ.ม.)	ความจุที่ระดับน้ำเก็บกัก (ล้าน ลบ.ม.)	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)
๑	อ่างเก็บน้ำพลานเสื่อตอนล่าง	นาจะหลวย	๔๘.๕๐	๓๓.๕๐	๒๕,๐๐๐

ที่มา : กรมชลประทาน, พ.ศ. ๒๕๖๙

๓) แหล่งน้ำอื่น ๆ

(๑) สระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (บ่อจิว ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร)

ตารางที่ ๘ แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ที่	ตำบล	ปี ๒๕๕๘ - ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๘		รวม	
		ราย	บ่อ	ราย	บ่อ	ราย	บ่อ
๑	นาจะหลวย	๑,๕๐๐	๑,๕๐๐	๕๐๐	๘๐๐	๒,๐๐๐	๒,๓๐๐
๒	โนนสมบูรณ์	๕๐๐	๕๐๐	๔๐๐	๕๐๐	๙๐๐	๑,๐๐๐
๓	พรสวรรค์	๓๐๐	๓๐๐	๓๐๐	๓๐๐	๖๐๐	๖๐๐
๔	บ้านตุม	๑,๒๐๐	๑,๒๐๐	๘๐๐	๙๐๐	๒,๐๐๐	๒,๑๐๐
๕	โสกแสง	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๕๐๐	๕๐๐	๑,๕๐๐	๑,๕๐๐
๖	โนนสวรรค์	๔๐๐	๔๐๐	๖๐๐	๖๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาจะหลวย, พ.ศ. ๒๕๖๙

(๒) บ่อบาดาล

ตารางที่ ๙ แสดงข้อมูลบ่อบาดาล

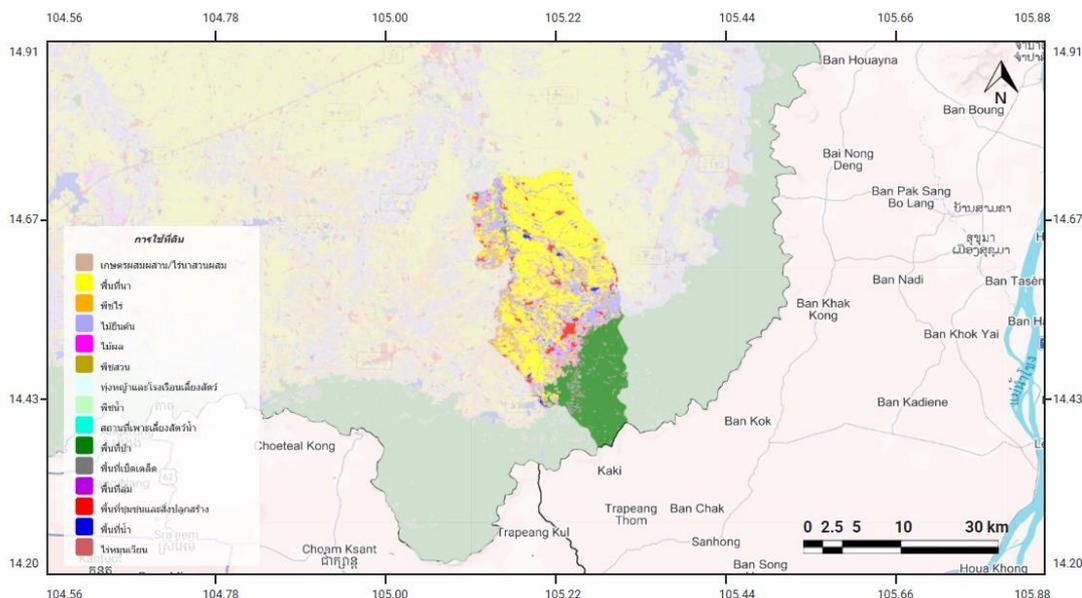
ที่	ตำบล	ด้านการเกษตร (บ่อ)	ด้านอุปโภค - บริโภค (บ่อ)	รวม (บ่อ)
๑	นาจะหลวย	๓๙	๓๐๐	๓๓๙
๒	โนนสมบูรณ์	๑๔	๒๐๐	๒๑๔
๓	พรสวรรค์	๑๗	๑๐๐	๑๑๗
๔	บ้านตุม	๒๓	๕๐๐	๕๒๓
๕	โสกแสง	๒๐	๑๐๐	๑๒๐
๖	โนนสวรรค์	๑๘	๑๐๐	๑๑๘

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาจะหลวย, พ.ศ. ๒๕๖๙

๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ตารางที่ ๑๐ แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ป่า	๘๑๙๒๕.๑๙	๒๒.๐๙
พืชไร่	๔๒๙๔๓.๖๙	๑๑.๕๘
ไม้ยืนต้น	๕๕๐๓๕.๗๓	๑๔.๘๔
ไม้ผล	๕๙๙๕.๘๒	๑.๖๒
พืชสวน	๕๒.๑๙	๐.๐๑
พื้นที่นา	๑๔๗๐๒๘.๔๒	๓๙.๖๔
พืชน้ำ	๔,๐๗๕	๑
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๒๙๐.๔๕	๐.๐๘
ทุ่งหญ้าและโรงเลี้ยงสัตว์	๘๔.๕๑	๐.๐๒
พื้นที่ลุ่ม	๒๖๐.๗๗	๐.๐๗
พื้นที่น้ำ	๕๔๖๑.๙๑	๑.๔๗
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๑๔๘๙๘.๗๘	๔.๐๒
พื้นที่เปิดเตล็ด	๑๖๔๖๖.๓๓	๔.๔๔

ภาพที่ ๕ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอ
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๙)

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ

ประชากรอำเภอหนองบัวลาย ประชากรมีอาชีพหลักคือ เกษตรกร มีพื้นที่การเกษตรจำนวน ๒๐๔,๖๘๓ ไร่ (ร้อยละ ๔๙.๘๒ ของพื้นที่อำเภอ) โดยอยู่พื้นที่ในเขตชลประทานร้อยละ ๑๒.๓๒

ตารางที่ ๑๑ แสดงข้อมูลด้านพืช

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)							
		ข้าว (ไร่)	ปาล์ม น้ำมัน (ไร่)	มันสำปะหลัง (ไร่)	ยางพารา (ไร่) (ไร่) (ไร่)	พืชอื่นๆ (ไร่)	รวมพื้นที่การเกษตรทั้งหมด (ไร่)
นาจะหลวย	๑๔๘,๕๕๐	๒๒,๔๒๕	๓,๕๑๒	๑๐,๐๗๔	๑๓,๘๓๖			๖,๘๙๒	๕๖,๗๓๙
โนนสมบูรณ์	๒๗,๕๒๙	๒๒,๕๙๙	๑๓๗	๔๐๐	๑,๑๕๐			๑,๒๘๕	๒๕,๕๗๑
พรสวรรค์	๒๐,๐๔๖	๑๒,๘๕๒	๗๑๐	๒,๖๖๙	๒,๓๑๗			๕๔๕	๑๘,๒๔๔
บ้านดุม	๘๓,๐๙๑	๒๙,๓๗๖	๑,๖๘๒	๘,๕๖๓	๔,๔๐๒			๑,๒๕๐	๔๕,๒๗๓
โสกแสง	๓๖,๔๒๐	๓๒,๒๒๔	๑๐๘	๙๖๘	๑,๖๖๑			๘๖๙	๓๕,๘๓๐
โนนสวรรค์	๕๒,๓๕๐	๑๐,๗๖๗	๘๖๔	๖,๔๙๒	๙,๑๔๓			๑,๕๖๐	๒๓,๐๒๖
พื้นที่รวม	๔๐๗,๕๐๐	๑๓๐,๒๔๓	๗,๐๑๓	๒๙,๑๖๖	๓๒,๕๐๙			๑๒,๔๐๑	๒๐๔,๖๘๓

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองบัวลาย, พ.ศ. ๒๕๖๙

ตารางที่ ๑๒ แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์ (ถ้ามี ถ้าไม่มีให้ -)

ตำบล	เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รวม (ราย)	โคเนื้อ (ตัว)	โคนม (ตัว)	กระบือ (ตัว)	สุกร (ตัว)	ไก่ (ตัว)	เป็ด (ตัว)	แพะ (ตัว)	แกะ (ตัว)
นาจะหลวย	๙๘๒	๓,๘๒๖	๐	๔๘๗	๘๐๑	๒๕,๗๓๓	๒,๒๒๐	๒๕	๐
โนนสมบูรณ์	๖๙๐	๒,๖๙๗	๐	๓๘๒	๒๔๔	๑๕,๒๗๐	๘๖๔	๐	๐
พรสวรรค์	๖๘๔	๑,๗๑๗	๐	๑๙๙	๒๙๐	๒๗,๔๗๙	๑,๔๐๓	๓	๐
บ้านดุม	๙๔๒	๓,๖๙๗	๐	๔๗๓	๑,๔๔๗	๒๔,๕๐๙	๒,๓๐๐	๒๘	๐
โสกแสง	๗๓๙	๓,๒๙๗	๐	๕๙๔	๒๓๘	๑๖,๔๕๐	๑,๒๘๓	๓๐	๐
โนนสวรรค์	๔๒๐	๑,๕๗๐	๐	๑๕๓	๓๑๖	๑๒,๕๑๑	๙๘๙	๗๕	๐
รวมทั้งหมด	๔,๔๕๗	๑๖,๘๐๔	๐	๒,๒๘๘	๓,๓๓๖	๑๒๑,๙๕๒	๙,๐๕๙	๑๖๑	๐

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอหนองบัวลาย, พ.ศ. ๒๕๖๙

- โรงงานผลิตอาหารสัตว์แห่ง คือ
ชื่อโรงงาน.....ที่ตั้ง.....
- โรงงานฆ่าสัตว์ปีกมาตรฐานแห่ง คือ.....
ชื่อโรงงาน.....ที่ตั้ง.....
- ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ขนาดใหญ่.....จำนวน คือ
ชื่อฟาร์ม.....ที่ตั้ง.....

ตารางที่ ๑๓ แสดงข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ถ้ามี ถ้าไม่มีให้ -)

ตำบล	เกษตรกรรวม (ราย)	กุ้งทะเล	กุ้งน้ำจืด	ปลาทะเล	ปลาน้ำจืด	สัตว์น้ำสวยงาม	สัตว์น้ำอื่น ๆ
นาจะหลวย	๑๓๗	-	-	-	๑๓๗	-	-
บ้านตูม	๒๓๖	-	-	-	๒๓๖	-	-
โนนสมบูรณ์	๑๗๒	-	-	-	๑๗๒	-	-
โสภแสง	๑๙๐	-	-	-	๑๙๐	-	-
พรสวรรค์	๓๒๒	-	-	-	๓๒๒	-	-
โนนสวรรค์	๙๗	-	-	-	๙๗	-	-
รวมทั้งหมด	๑,๑๕๔	-	-	-	๑,๑๕๔	-	-

ที่มา : สำนักงานประมงอำเภอนาจะหลวย, พ.ศ.๒๕๖๙

๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI (ถ้าไม่มี ให้ใส่ว่า ไม่มี)

ข้าวหอมมะลิอุบลราชธานี (Ubon Ratchathani Hommali หรือ Kkao Hommali Ubon Ratchathani) หมายถึง ข้าวเปลือก ข้าวกล้อง และข้าวขาว ที่แปรรูปมาจาก ข้าวหอมมะลิพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ และ กข ๑๕ ซึ่งปลูกในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีในฤดูนาปี ข้าวมีเมล็ดเรียวยาว ถ้าเป็นข้าวขาวจะมีสีขาวยาวใส เป็นเงา มันวาว มีท้องไข่น้อยกว่าร้อยละ ๖ เมื่อนำมาหุงสุกจะมีกลิ่นหอมและมีความเหนียวนุ่ม มียางข้าวเหนียวปนเล็กน้อยเนื่องจากมีพันธุ์ข้าวเจ้าปนอยู่ตั้งแต่ในแปลงนาเป็นผลจากเกษตรกรจังหวัดอุบลราชธานีได้จัดสรรพื้นที่ส่วนหนึ่งไว้สำหรับปลูกข้าวเหนียวเพื่อบริโภคในครัวเรือน ทำให้ข้าวหอมมะลิอุบลราชธานีมีลักษณะเฉพาะตัวและด้วยคุณภาพและความมีชื่อเสียงของข้าวหอมมะลิอุบลราชธานีจึงได้รับการยอมรับจากผู้บริโภคเป็นที่ต้องการของโรงสีและพ่อค้าข้าวทั้งตลาดภายในและต่างประเทศ

ข้อมูลด้านสังคม

๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร

๑.๑ เกษตรกร

๑) ครัวเรือนและประชากร

ตารางที่ ๑๔ แสดงจำนวนครัวเรือน และประชากร

ที่	ตำบล	ครัวเรือนทั้งหมด	ครัวเรือนเกษตรกร	ประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
๑	นาจะหลวย	๗,๑๖๔	๓,๐๙๑	๙,๕๙๖	๙,๕๕๒	๑๙,๑๔๘
๒	บ้านตูม	๔,๕๑๒	๒,๔๑๖	๖,๕๔๕	๖,๓๗๕	๑๒,๙๒๐
๓	โนนสมบูรณ์	๒,๕๑๘	๑,๓๕๐	๓,๔๘๗	๓,๔๔๒	๖,๙๒๙
๔	โสภแสง	๒,๙๓๕	๑,๘๗๖	๓,๙๗๐	๓,๘๑๐	๗๗,๘๐
๕	พรสวรรค์	๑,๙๒๔	๑,๒๐๘	๒,๙๓๗	๒,๘๔๒	๕,๗๗๙
๖	โนนสวรรค์	๒,๘๔๘	๑,๔๑๖	๓,๑๕๓	๓,๐๓๘	๖,๑๙๑
รวม		๒๑,๙๐๑	๑๐,๖๐๖	๒๖,๑๒๘	๒๕,๕๑๗	๕๑,๖๔๕

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอนาจะหลวย, พ.ศ. ๒๕๖๙

๒) หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ

อำเภอหนองหลวง มีครัวเรือนเกษตรกร จำนวน ๑๐,๕๕๕ ครัวเรือน โดยมีหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร อายุระหว่าง ๖๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๒,๐๖๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๕๖ อายุระหว่าง ๕๖ - ๖๕ ปี จำนวน ๒,๘๑๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๖๗ อายุระหว่าง ๔๖ - ๕๕ ปี จำนวน ๓,๓๒๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๔๖ อายุระหว่าง ๓๖ - ๔๕ ปี จำนวน ๑,๘๔๖ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๔๙ อายุระหว่าง ๒๖ - ๓๕ ปี จำนวน ๔๘๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔.๕๙ และอายุระหว่าง ๑๘ - ๒๕ ปี จำนวน ๒๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๐.๒๓ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๕ แสดงจำนวนหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	ครัวเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๒,๐๖๕	๑๙.๕๖
๕๖ - ๖๕ ปี	๒,๘๑๕	๒๖.๖๗
๔๖ - ๕๕ ปี	๓,๓๒๑	๓๑.๔๖
๓๖ - ๔๕ ปี	๑,๘๔๖	๑๗.๔๙
๒๖ - ๓๕ ปี	๔๘๔	๔.๕๙
๑๘ - ๒๕ ปี	๒๔	๐.๒๓
รวม	๑๐,๕๕๕	๑๐๐

ที่มา : Fast BI (Farmer Analytic System of Thailand) พ.ศ. ๒๕๖๙

๓) ลักษณะการประกอบอาชีพ

อำเภอหนองหลวง มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน ๑๐,๒๕๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๑๒ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๓๐๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒.๘๘

ตารางที่ ๑๖ แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๑๐,๒๕๑	๙๗.๑๒
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๓๐๔	๒.๘๘
รวม	๑๐,๕๕๕	๑๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองหลวง, พ.ศ. ๒๕๖๙

๔) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรอำเภอหนองหลวง ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเจ้าของ จำนวน ๗,๗๖๖ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๓๘ รองลงมาคืออื่นๆ (ที่สาธารณประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน ๔,๔๖๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๘๓ และเช่า จำนวน ๒๒๒ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑.๗๘ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๗ แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๗,๗๖๖	๑๓๒,๔๙๒
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๔,๔๖๑	๖๐,๕๕๘
เช่า	๒๒๒	๒,๓๑๕
รวม	๑๒,๔๔๙	๑๙๕,๓๖๕

ที่มา : Fast BI (Farmer Analytic System of Thailand), พ.ศ. ๒๕๖๙

๕) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

เกษตรกรอำเภอจะหลวย มีการถือครองที่ดินแบบเอกสารสิทธิ์ประเภท ส.ป.ก. จำนวน ๖,๗๑๑ คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๓๑ เอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนด จำนวน ๘๑๗ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙.๙๐ หนังสือรับรองของหน่วยงาน จำนวน ๑๙๒ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒.๓๓ และเอกสารสิทธิ์อื่นๆ จำนวน ๕๓๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๖.๔๗

ตารางที่ ๑๘ แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรองของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๘๑๗	๖,๗๑๑	๑๙๒	๕๓๔	๗,๗๖๖

ที่มา : Fast BI (Farmer Analytic System of Thailand), พ.ศ. ๒๕๖๙

๖) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร

- รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย ๑๘๐,๕๘๐ บาท/ปี
- รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย ๓๕,๘๗๐ บาท/ปี

๗) สินเชื่อและภาวะหนี้สินของเกษตรกร

รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย ๓๕,๘๗๐ บาท/ปี ส่วนมากเกษตรกรอำเภอจะหลวย จะเป็นสมาชิกลูกค้า ธกส. และ สหกรณ์การเกษตร ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่จะกู้เงินทุนเพื่อการเกษตรจากหน่วยงานทั้ง ธกส.และ สหกรณ์การเกษตรเพื่อซื้อปัจจัยการผลิต และพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ส่วนกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนอื่นๆ ในหมู่บ้านเกษตรกรจะกู้เพื่อประกอบอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ในครัวเรือน

๘) ประเพณีและวัฒนธรรม

(๑) การนับถือศาสนา

ศาสนาพุทธ, ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม

(๒) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

วิถีชีวิตของชุมชน

ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา ทำไร่ และค้าขายเป็นบางส่วน เนื่องจากกลุ่มชนดั้งเดิมเป็นการผสมผสานระหว่างชาวอีสานกับชาวส่วย จึงมีภาษาถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ตลอดจนแนวคิด ความเชื่อ และพิธีกรรมต่างๆ เกี่ยวเนื่องกับคนทั้งสองกลุ่มอย่างกลมเกลียว แม้จะนับถือศาสนาพุทธ ก็ยังมีแนวปฏิบัติที่ผูกพันกับความเชื่อด้านไสยศาสตร์ โขกลางของขลัง และมีงานประเพณีต่างๆ เหมือนกับชาวอีสานโดยทั่วไป

ฮีตสิบสอง

เดือนอ้าย บุญลาน (คุ้มข้าวใหญ่) หรืออีกอย่างหนึ่งคือสู้ขวัญข้าว เมื่อชาวบ้านเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จจะต้องแบ่งส่วนหนึ่งไปวัด เพื่อรวบรวมข้างเป็นของวัด แล้วนิมนต์พระมาสวดมนต์ทำพิธีเพื่ออัญเชิญคุณแม่โพสพ

เดือนยี่ บุญเข้ากรรม หลังจากออกพรรษาเสร็จแล้ว พระสงฆ์ต้องการการจารึกแสงบุญ โดยการเข้ากรรมฐาน

เดือนสาม บุญข้าวจี เมื่อถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือนสามชาวบ้านทุกครอบครัวทุกหมู่บ้านจะต้องนำข้าวเหนียวมาปั้นแล้วจี้ข้าวไปตักบาตร

เดือนสี่ บุญพระเวส เป็นการทำบุญประเพณีใหญ่มีแห่พระเวสสันดรเข้าเมือง มีเทศน์มหาชาติและขอฟ้าขอฝน

เดือนห้า บุญสงกรานต์ เริ่ม ๑๒ - ๑๕ เมษายน ของทุกปี มีการหยุดงานและมีการเล่นต่างๆ ทำบุญสงฆ์น้ำพระ ขอพรจากคนเฒ่าคนแก่

เดือนหก บุญบั้งไฟ เป็นการแข่งขันเพื่อความสนุกสนาน และเสี่ยงทายฟ้าฝนในปีนั้นๆ เช่น ถ้าบั้งไฟขึ้นสูงฝนดี

เดือนเจ็ด บุญเบิกบ้าน ชาวบ้านจะนำข้าวปลาอาหารมาตักบาตรที่ศาลากลางบ้าน และสวดมนต์ตอนเย็น ตอนเช้าตักบาตร รดน้ำมนต์

เดือนแปด บุญเข้าพรรษา ชาวบ้านไปทำบุญที่วัด ตักบาตรแห่ผ้าจำพรรษาและผ้าอาบน้ำฝนพระสงฆ์ต้องจำพรรษาที่วัดครบ ๓ เดือน

เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน นำอาหารไปตักบาตรที่วัด และแบ่งส่วนหนึ่งบูชาดินและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในพื้นที่ดิน

เดือนสิบ บุญข้าวสารท ชาวบ้านจะทำข้าวห่อเล็กๆ มีข้าวกระยาสารท ซึ่งเอาข้าวเปลือกเหนียวมาคั่วเพื่อให้เนื้อข้าวแตกออกเป็นสีขาว แล้วคลุกน้ำตาลมะพร้าวถวายพระ

เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา ชาวบ้านต้องไปเวียนเทียนและพระสวดมนต์ทำพิธีออกพรรษา ตอนเช้าตักบาตร

เดือนสิบสอง บุญกฐิน ชาวบ้านจะต้องทำบุญกฐิน ไปทอดถวายที่วัดของตนช่วงเวลา ๑ เดือน หลังออกพรรษา

หมายเหตุ บุญผ้าป่าทำได้ทุกๆ เดือน และการทำบุญแต่ละเดือนนั้น ชาวบ้านจะหยุดการทำงานเพื่อมาช่วยกันทำบุญจนเสร็จพิธี

ครอง ๑๔

คือ ระบบการปกครอง ได้แก่ตัวบทกฎหมายโบราณ ๑๔ ข้อ ที่ชาวบ้านถือปฏิบัติต่อตัวเองและชาวบ้านด้วยกันคือ

๑. เมื่อได้ข้าวใหม่ หรือผลหมากรากไม้ ให้บริจาคแก่ผู้มีศีล แล้วตนเองจึงบริโภคและแจกจ่ายแก่ญาติพี่น้องด้วยกัน

๒. อย่ามีความโลภ อย่าใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย อย่างกล่าวคำหยาบด้วยกัน

๓. ให้ทำศาลพระภูมิไว้บริเวณบ้านตนเอง เพื่อบูชา

๔. ให้ล้างเท้าก่อนขึ้นบ้าน

๕. เมื่อถึงวัน ๗,๘ ค่ำ ๑๔,๑๕ ค่ำ ให้สมมาก่อนเส้า สมมาแม่ตีไฟ สมมาแม่ขันไต่ สมมาลักตูเฮือน

๖. ให้ล้างเท้าก่อนนอนเวลากลางคืน

๗. ถึงวันศีลให้เอาดอกไม้ ธูปเทียน สมมาผ้า และให้เอาธูปเทียนถวายพระ
๘. ถึงวันศีลดับ ศีลเพ็ง (แรม ๑๔ ค่ำ ขึ้น ๑๕ ค่ำ) ให้นิมนต์พระมาสวดมนต์บ้านใส่บาตร
๙. เมื่อมีพระมาบิณฑบาต อย่าให้พระคอย เวลาใส่บาตรอย่าให้มือแตะบาตรภิกษุหรือสามเณร ห้ามใส่รองเท้า ห้ามกางร่ม ห้ามเอาผ้าปิดหัวเวลาใส่บาตร
๑๐. เมื่อพระภิกษุเข้าปริวาสกรรม ให้มีขันข้าวดอก ดอกไม้ ธูปเทียน เครื่องอัฐบริขารไปถวายพระ
๑๑. เมื่อเห็นพระภิกษุเดินผ่านมาให้นั่งลงยกมือไหว้ และค่อยเจรจา
๑๒. อย่าเหยียบเงาพระภิกษุผู้มีศีลบริสุทธิ์ (อย่าหมิ่นประมาทพระ)
๑๓. อย่าเอาอาหารที่เรากินแล้วให้ภิกษุสงฆ์ และรวมถึงสามเณรด้วย
๑๔. อย่าเสพเมถุนในวันศีล วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันเกิดของตน

ความเชื่อ

การถือฤกษ์ยามในการปลูกเรือน ในเดือนยี่ เดือนสี่ เดือนหก เดือนเก้า เดือนสิบสอง ถือเป็นฤกษ์ที่ดีในการปลูกเรือน โดยเฉพาะในเดือนหกและเดือนเก้า

ปลูกต้นไม้มงคล ในภาคอีสานถือว่าต้นไม้เป็นมงคลอย่างหนึ่ง หากปลูกให้ถูกทิศทางจะเกิดความสุข ความเจริญ คตินี้ปรากฏในภาคกลางเช่นเดียวกัน ต้นไม้มงคลตามทิศของภาคอีสาน มีดังนี้

ทิศบูรพา	ปลูกกระถิน มะพร้าว หมาก พลู
ทิศอาคเนย์	ปลูกต้นยอ
ทิศทักษิณ	ปลูกมะม่วงมะเฟือง มะไฟ
ทิศหรีดี	ปลูกต้นคูณ สะเดา ขนุน
	ทิศปัจฉิม ปลูกมะขาม มะยม
ทิศพายัพ	ปลูกมะกรูดมะนาว
ทิศอุดร	ปลูกต้นหมากต้น(พุทรา)
	ทิศอีสาน ปลูกดอกกรัก ต้นแพง

ฤกษ์ วิญญาณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ปู่ตา เจ้าที่เจ้าทาง ซึ่งถ้ามีการเจ็บป่วยโดยที่ไม่ทราบสาเหตุ ชาวบ้านจะสันนิษฐานไว้ก่อนว่า เกิดจากผีเข้า ผิดผี หรือไม้ก็ลบลูกเจ้าที่เจ้าทาง จะต้องหาผู้เฒ่าผู้แก่ไปขอมา เป็นต้น

ผีตาแฮก ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นผีเฝ้าไร่นา เมื่อชาวบ้านเข้าห้ร้างถางพง เพื่อแปรสภาพที่ดินไปเป็น ไร่นา พวกเขาจะทำพิธีเชิญผีตาแฮกตนหนึ่งมาเป็นผู้เฝ้ารักษาที่นาและข้าวกล้า แต่ละปีเจ้าของนา จะต้องทำพิธีเช่นสังเวยก่อนลงไถนา และเมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จแล้ว จะต้องแบ่งข้าวสีเกวียน (จำลอง เล็กๆ) ให้แก่ผีตาแฮกด้วย

คะลำ เป็นสิ่งต้องห้ามที่ทำลงไปแล้วไม่ดีไม่งาม เกิดโทษภัย เกิดเสนียดจัญไรแก่ตนและผู้อื่น เช่น

- หญิงยืนเหยียว คะลำ (ห้ามผู้หญิงยืนเหยียว)
- ย่างข้ามพาข้าว คะลำ (ห้ามเดินลัดวงอาหาร)
- นั่งต้นประตู นั่งต้นขึ้นไต้ นั่งหมอน นั่งกลางผู้เฒ่า คะลำ
- นอนหันหัวไปทางตาเว็นตก คะลำ (ห้ามนอนหันหัวไปทางทิศตะวันตก เพราะทิศ

ตะวันตกเป็นทิศที่ให้ผีหรือคนตายนอนหันหัวไป)

- โทเถื่อนเดียวกันกินบ่พร้อมกัน ผู้น้อยกินก่อนผู้ใหญ่ เมียกินก่อนผัว คะลำ
- นุ่งห่มผ้าทางกลับ - ใช้นินเชี้ยเสื่อผ้า คะลำ

- ผัวเมียผัดกัน ช่มเหลงกัน ต่าป้อยญาตักัน คชะล่า

ประเพณีไทยโบราณ เมื่อถึงวันขึ้น ๓ ค่ำ เดือน ๓ ของทุกปี จะมีการนำปุยคอกต่างๆ ออกไปใส่ไร่นา เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน ให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ เพราะเป็นความเชื่อกันว่าวันนั้นเป็นวันดี ถ้าใคร นำปุยคอกไปใส่ไร่มาแล้ว พืชผลต่างๆ จะเจริญงอกงามมาก แต่ชาวบ้านส่วนใหญ่จะนิยมนำปุยคอกไปใส่จำนวน น้อยมาก จึงควรมีการรณรงค์นำปุยคอกมาใส่ไร่มาให้มากขึ้นกว่านี้

ประเพณีความเชื่อมีผลต่อการประกอบอาชีพ

บุญคุณลาน เมื่อนวดข้าวใส่ลานเสร็จเรียบร้อยแล้ว เกษตรกรจะทำการพูนข้าวให้กองโตและให้ สูงที่สุด แล้วจะมีการวัดเส้นรอบวงของฐานกองข้าวและจะคำนวณข้าวว่าได้กี่ถัง และจะนิมนต์พระมาตักบาตรที่ ลานนวดข้าว จะใช้เวลาตั้งแต่ห้าบพันข้าวมากองรวมกัน จนถึงนวดข้าวเสร็จ ประมาณ ๑ เดือน คือเดือนอ้าย จะทำกันทุกๆ ครอบครัว

ประโยชน์ ชาวบ้านจะได้รู้ว่าข้าวตนเองได้กี่ถัง เจ้าหน้าที่จะรู้สถานการณ์การผลิตข้าวของแต่ละ ครอบครัว แต่ละหมู่บ้าน

บุญสงกรานต์ ทำกันในช่วงเดือน ๕ อากาศจะร้อนมาก มีการรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ งานจะเริ่ม ๑๒ - ๑๕ เมษายนของทุกปี ชาวบ้านจะไม่ออกไปประกอบอาชีพ จะมีการสงฆ์พระ คนแก่ และมีการละเล่น พื้นเมืองต่างๆ รวมเวลาอย่างน้อย ๓ วัน ชาวบ้านจะเสียเวลาในการทำมาหากินในช่วงนี้มาก บางหมู่บ้านจะหยุด ประมาณ ๗ วัน และชาวบ้านจะใช้เงินมากกว่าทุกบุญ เพราะมีการซื้ออาหารและเครื่องดื่ม และเพื่อนหรือญาติพี่น้อง ที่อยู่ต่างจังหวัดจะมารวมกันที่บ้านเกิด จะมีการเลี้ยงฉลองกันตลอดทั้งวันทั้งคืนและเป็นช่วงการเล่นการพนัน มากที่สุด

บุญบั้งไฟ ประเพณีบุญบั้งไฟทำกันในช่วงเดือน ๖ การเตรียมงานส่วนใหญ่จะเตรียมงานกันเป็น เดือนๆ ในช่วงเดือน ๖ นี้จะทำบุญวันไหนก็ได้ มีการแข่งขันต่างๆ เช่น ขบวนแห่บั้งไฟ แข่งบั้งไฟขึ้นสูง แข่งบั้งไฟอยู่บนท้องฟ้า นาน มีรางวัลต่างๆ เป็นจำนวนมาก และมีการเสี่ยงทายฟ้าฝนด้วย ถ้าบั้งไฟเสี่ยงทายนั้นขึ้น ทายว่าปีนี้จะดีเกษตรกรจะอยู่เย็นเป็นสุข ถ้าบั้งไฟแตก จะทายว่าปีนี้น้ำน้อย จะเกิดข้าวยากหมากแพง จะ ทำบุญทุกหมู่บ้าน ทุกตำบล แล้วแต่ที่บ้านไหนจะจัดใหญ่ขนาดไหน บุญนี้จะมีชาวบ้านเที่ยวกันมากกว่าทุกงาน

๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร

๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

อำเภอนาจะหลวย มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ๕ กลุ่ม มีสมาชิก ๕๒ ราย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๖ กลุ่ม สมาชิก ๖๒ ราย กลุ่มยุวเกษตรกร ๔ กลุ่ม สมาชิก ๔๔ ราย วิสาหกิจชุมชน ๑๐๐ แห่ง สมาชิก ๓,๔๔๓ ราย สหกรณ์ จำนวน ๔ แห่ง สมาชิก ๑,๗๙๑ ราย และกลุ่มเกษตรกร ๒ กลุ่ม สมาชิก ๑๑๔ ราย

ตารางที่ ๑๙ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
นาจะหลวย	๑	๑๑	๑	๑๐	๑	๑๑	๓๐	๑๒๕๖	๒	๘๕๔	๑	๗
บ้านตุม	๑	๑๑	๑	๑๐	๑	๑๑	๒๐	๘๙๒				

พรสวรรค์	๑	๑๐	๑	๑๐	๑	๑๐	๑๕	๕๔๕	๑	๔๗๗	๑	๗
โสภแสง			๑	๑๑	๑	๑๒	๑๖	๓๐๑				
โนนสมบูรณ์	๑	๑๐	๑	๑๑			๖	๑๒๕	๑	๔๖๐		
โนนสวรรค์	๑	๑๐	๑	๑๐			๑๓	๓๒๔				
รวม	๕	๕๒	๖	๖๒	๔	๔๔	๑๐	๓๔๔๓	๔	๑,๗๙๑	๒	๑๔

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองบัวลำภู, พ.ศ.๒๕๖๙

ตารางที่ ๒๐ แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวน
อาหาร	๖
เครื่องดื่ม	๑
ผ้า เครื่องแต่งกาย	๕
ของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก	๐
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	๑
รวม	๑๓

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอหนองบัวลำภู, พ.ศ. ๒๕๖๙

ตารางที่ ๒๑ แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ลำดับ	ชื่อกิจกรรม	ที่อยู่	
		หมู่ที่	ตำบล
๑	เกษตรกรเลี้ยงสัตว์บ้านตม ม.๑	๑	ตำบลบ้านตม
๒	แปรรูปผลิตผลทางการเกษตรบ้านท่าก่อ หมู่ที่ ๒	๒	ตำบลหนองบัวลำภู
๓	โคเนื้อโคขุนคุณภาพบ้านตม	๑	ตำบลบ้านตม
๔	เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังบ้านท่าก่อ	๒	ตำบลหนองบัวลำภู
๕	กลุ่มผู้ใช้น้ำห้วยอ้อม	๒	ตำบลหนองบัวลำภู
๖	กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์บ้านคำโตน	๔	ตำบลหนองบัวลำภู
๗	แหล่งเรียนรู้อินทรีย์เกษตรฯ สู่"วิถีทำเงิน"	๔	ตำบลหนองบัวลำภู
๘	เลี้ยงโคกระบือบ้านคำโตน	๔	ตำบลหนองบัวลำภู
๙	โคกระบือเพื่อพัฒนาอาชีพ	๔	ตำบลหนองบัวลำภู
๑๐	พืชเศรษฐกิจกระท่อมภูจอง	๔	ตำบลหนองบัวลำภู
๑๑	กลุ่มเลี้ยงสัตว์บ้านคำโตน	๔	ตำบลหนองบัวลำภู
๑๒	แปลงใหญ่ยางพาราตำบลหนองบัวลำภู	๕	ตำบลหนองบัวลำภู
๑๓	กลุ่มเลี้ยงโคเพื่อความพอเพียง	๖	ตำบลหนองบัวลำภู
๑๔	กลุ่มเลี้ยงโคเศรษฐกิจบ้านดงขวาง	๖	ตำบลหนองบัวลำภู
๑๕	กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อสร้างอาชีพ	๖	ตำบลหนองบัวลำภู
๑๖	เกษตรผสมผสานห้วยโลก หมู่ที่ ๗	๗	ตำบลหนองบัวลำภู
๑๗	พืชเศรษฐกิจแบบผสมผสาน	๗	ตำบลหนองบัวลำภู

๑๘	วังงามบ้านห้วยโลก	๗	ตำบลนาจะหลวย
๑๙	ปลูกพืชสมุนไพรอำเภอนาจะหลวย	๘	ตำบลนาจะหลวย
๒๐	ผู้ปลูกหญ้าเนเปียร์และเลี้ยงสัตว์	๘	ตำบลนาจะหลวย
๒๑	นาแปลงใหญ่บ้านกวางดีด	๒	ตำบลโนนสมบูรณ์
๒๒	กลุ่มสตรีทอผ้าป่าแก้ว	๔	ตำบลโนนสมบูรณ์
๒๓	กลุ่มสมุนไพรบ้านตบหู	๑	ตำบลโนนสวรรค์
๒๔	กลุ่มแม่บ้านสมุนไพรไทยแม่ปูนิม	๓	ตำบลโนนสวรรค์
๒๕	อินทรีวัยเกษตรระบบนิเวศน์พึ่งพา	๔	ตำบลโนนสวรรค์
๒๖	กลุ่มทอผ้าฝ้ายลายขิด	๔	ตำบลโนนสวรรค์
๒๗	กลุ่มโคขุนบ้านโนนหวาน	๕	ตำบลโนนสวรรค์
๒๘	โคพื้นเมืองโคขุนชุมชนโนนหวาน	๕	ตำบลโนนสวรรค์
๒๙	เกษตรกรเลี้ยงสัตว์บ้านตุมพัฒนา หมู่ ๑	๑	ตำบลบ้านตุม
๓๐	กลุ่มเกษตรกรทำน้าบ้านตุม	๒	ตำบลบ้านตุม
๓๑	ทอผ้าบ้านคำบอน	๓	ตำบลบ้านตุม
๓๒	เกษตรพอเพียงบ้านโคกน้อย	๔	ตำบลบ้านตุม
๓๓	กลุ่มเลี้ยงโคขุนบ้านโคกน้อย ม.๔	๔	ตำบลบ้านตุม
๓๔	กลุ่มเลี้ยงโคเนื้อบ้านโคกน้อย หมู่ ๔	๔	ตำบลบ้านตุม
๓๕	กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีบ้านโคกน้อย หมู่ ๔	๔	ตำบลบ้านตุม
๓๖	กลุ่มออมทรัพย์เกษตรผสมผสาน หมู่ ๑ บ้านฝั่งเพ	๑	ตำบลพรสวรรค์
๓๗	รวมผลผลิตการเกษตร	๑	ตำบลพรสวรรค์
๓๘	เกษตรแบบผสมผสานบ้านม่วง	๒	ตำบลพรสวรรค์
๓๙	กลุ่มทอผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติบ้านม่วง หมู่ที่ ๒	๒	ตำบลพรสวรรค์
๔๐	กลุ่มออมทรัพย์จักสานบ้านบุงคำ หมู่๓	๓	ตำบลพรสวรรค์
๔๑	เศรษฐกิจพอเพียงบ้านคุ่ม	๔	ตำบลพรสวรรค์
๔๒	กลุ่มสตรีบ้านโสกแสง ม.๑	๑	ตำบลโสกแสง
๔๓	เกษตรผสมผสานบ้านโพนแอมซัน	๒	ตำบลโสกแสง
๔๔	ทอผ้าด้ายมัดหมี่ย้อมสีธรรมชาติ	๒	ตำบลโสกแสง
๔๕	เลี้ยงโคเนื้อบ้านทับไฮ	๔	ตำบลโสกแสง
๔๖	เกษตรก้าวหน้าพัฒนาชุมชน หมู่๕	๕	ตำบลโสกแสง
๔๗	กลุ่มเลี้ยงโคเนื้อบ้านทุ่งเพียง	๕	ตำบลโสกแสง
๔๘	ชุมชนพอเพียงส่งเสริมกิจกรรม	๘	ตำบลนาจะหลวย
๔๙	ทอผ้าไหมไหมพรม	๘	ตำบลนาจะหลวย
๕๐	ปาล์มน้ำมันนาจะหลวย	๑๐	ตำบลนาจะหลวย
๕๑	กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมือง	๔	ตำบลโนนสมบูรณ์
๕๒	เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราและปาล์ม	๑๑	ตำบลนาจะหลวย
๕๓	โคขุนคำบอน	๑๑	ตำบลนาจะหลวย
๕๔	ภูจองออกานิกส์ฟาร์ม(ประเทศไทย)	๑๒	ตำบลนาจะหลวย

๕๕	ชั้นเหนือ	๑๓	ตำบลนาจะหลวย
๕๖	เกษตรอินทรีย์ตำบลนาจะหลวย	๑๓	ตำบลนาจะหลวย
๕๗	กลุ่มแปรรูปผลิตผลทางการเกษตรบ้านหนองมันปลา หมู่ที่ ๑๖	๑๖	ตำบลนาจะหลวย
๕๘	เอาชนะความแห้งแล้งด้วยชลประทานระบบท่อ	๑๖	ตำบลนาจะหลวย
๕๙	กลุ่มผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอำเภอจะหลวย	๑๗	ตำบลนาจะหลวย
๖๐	เกษตรบ้านนา	๑๘	ตำบลนาจะหลวย
๖๑	กลุ่มเลี้ยงสัตว์บ้านไร่นาเจริญ	๑๘	ตำบลนาจะหลวย
๖๒	ตุ้มโฮมเกษตรบ้านไร่ภูจ้อง	๑๙	ตำบลนาจะหลวย
๖๓	ผลิตและรวมพืชเศรษฐกิจ	๔	ตำบลโนนสมบูรณ์
๖๔	อินทรีย์เกษตรระบบนิเวศพึ่งพาตำบลโนนสมบูรณ์	๕	ตำบลโนนสมบูรณ์
๖๕	กลุ่มเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลโนนสมบูรณ์	๑๐	ตำบลโนนสมบูรณ์
๖๖	โคเนื้อสร้างชาติโนนป่าง	๗	ตำบลโนนสวรรค์
๖๗	รวบรวมสินค้าทางการเกษตร	๘	ตำบลโนนสวรรค์
๖๘	โนนสวรรค์ฟาร์ม	๘	ตำบลโนนสวรรค์
๖๙	กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อสร้างชาติ	๘	ตำบลโนนสวรรค์
๗๐	เกษตรพัฒนายุคใหม่คำอุดม หมู่ ๙	๙	ตำบลโนนสวรรค์
๗๑	กลุ่มเลี้ยงวัวพื้นเมืองบ้านคำอุดม หมู่ที่ ๙	๙	ตำบลโนนสวรรค์
๗๒	กลุ่มเลี้ยงโคห้วยสมันฟาร์ม	๑๐	ตำบลโนนสวรรค์
๗๓	พัฒนาสตรีบ้านทุ่งเงิน หมู่ ๕	๕	ตำบลบ้านตุม
๗๔	ศูนย์ข้าวชุมชนตำบลบ้านตุม	๘	ตำบลบ้านตุม
๗๕	คนนาจะหลวย	๙	ตำบลบ้านตุม
๗๖	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หมู่ ๙	๙	ตำบลบ้านตุม
๗๗	สำนักรักบ้านเกิด	๙	ตำบลบ้านตุม
๗๘	คนเฮ็ดเกษตรอินทรีย์อำเภอจะหลวย	๑๑	ตำบลบ้านตุม
๗๙	กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีบ้านคำบอนสุขสันต์	๑๔	ตำบลบ้านตุม
๘๐	พัฒนาเกษตรกรคำบอนสุขสันต์	๑๔	ตำบลบ้านตุม
๘๑	พัฒนาสตรีดอนเจริญ	๑๖	ตำบลบ้านตุม
๘๒	พลังสตรีโนนแดงสุขสันต์ หมู่ ๑๗	๑๗	ตำบลบ้านตุม
๘๓	เกษตรผสมผสานบ้านคุ่ม	๔	ตำบลพรสวรรค์
๘๔	เลี้ยงโคขุนบ้านคุ่ม	๔	ตำบลพรสวรรค์
๘๕	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการเกษตรบ้านแก้งขอ หมู่ ๖	๖	ตำบลพรสวรรค์
๘๖	กลุ่มเลี้ยงโคขุนบ้านแก้งขอ	๖	ตำบลพรสวรรค์
๘๗	กลุ่มเลี้ยงโคเนื้อเพื่อการค้าบ้านโนนสว่าง	๘	ตำบลพรสวรรค์
๘๘	เศรษฐกิจชุมชนกลุ่มการเกษตร	๘	ตำบลพรสวรรค์
๘๙	เย็บผ้าห่มด้วยมือ	๙	ตำบลพรสวรรค์
๙๐	เกษตรผสมผสาน๒	๕	ตำบลโสกแสง
๙๑	จักสานกระติบข้าวดอนชัยชนะ	๖	ตำบลโสกแสง

๙๒	เลี้ยงโคพันธุ์พื้นเมืองบ้านโนนสว่าง	๗	ตำบลโสกแสง
๙๓	กลุ่มเลี้ยงโคเนื้อสร้างชาติบ้านโนนสว่าง	๗	ตำบลโสกแสง
๙๔	โคเนื้อสร้างชาติบ้านป่าไร่	๘	ตำบลโสกแสง
๙๕	เลี้ยงโคบ้านป่าไร่	๘	ตำบลโสกแสง
๙๖	กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงโคบ้านป่าไร่	๘	ตำบลโสกแสง
๙๗	กลุ่มส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลโสกแสง	๙	ตำบลโสกแสง
๙๘	ทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ	๙	ตำบลโสกแสง
๙๙	กลุ่มเลี้ยงโคพันธุ์พื้นเมืองบ้านนาคำ	๑๐	ตำบลโสกแสง

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาจะหลวย,พ.ศ.๒๕๖๙

ตารางที่ ๒๒ แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านคุ่ม	๔	พรสวรรค์	๑๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านดงสว่าง	๑	โนนสวรรค์	๑๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหลักเมือง	๘	นาจะหลวย	๑๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าแก้ว	๔	โนนสมบูรณ์	๑๑
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านโสกแสง	๑	โสกแสง	๑๑
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านคำบอน	๓	บ้านตุม	๑๐
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านคำบอน	๓	บ้านตุม	๑๑
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านท่าก่อ	๒	นาจะหลวย	๑๑
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านฝั่งเพ	๑	พรสวรรค์	๑๐
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านโสกแสง	๑	โสกแสง	๑๒
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรเมล็ดพันธุ์ชุมชนโนนสมบูรณ์	๑	โนนสมบูรณ์	๑๐
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรวิสาหกิจชุมชนคนเห็ดเกษตรอินทรีย์อำเภอนาจะหลวย	๓	บ้านตุม	๑๑
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	๒	นาจะหลวย	๑๑
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรศูนย์ข้าวชุมชนตำบลโนนสวรรค์	๑	โนนสวรรค์	๑๐
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรหัตถกรรมบ้านแก้งขอ	๖	พรสวรรค์	๑๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาจะหลวย,พ.ศ.๒๕๖๙

ตารางที่ ๒๓ แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
สหกรณ์การเกษตรนาจะหลวย	๑๑	นาจะหลวย	๓๐
สหกรณ์ผู้ปลูกปาล์มน้ำมันสามเหลี่ยมมรกต	๑๐	นาจะหลวย	๖๐
สหกรณ์กองทุนสวนยางนาจะหลวย	๑๒	นาจะหลวย	๓๐
สหกรณ์กองทุนสวนยางในเขตปฏิรูปที่ดินฮักล่าโตมใหญ่	๑	พรสวรรค์	๓๐

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุบลราชธานี,พ.ศ. ๒๕๖๙

๒) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

อำเภอนาจะหลวย มีแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ๑ ศูนย์ และศพก. เครือข่าย ๒๓ ศูนย์ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ๒ ศูนย์ ศูนย์จัดการดินและปุ๋ย ๑ ศูนย์ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ๑๑ ศูนย์ และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน ๒ ศูนย์

ตารางที่ ๒๔ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศคปข.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน
					กษ.	ปศุสัตว์	ปฏิรูป	
นาจะหลวย		๔			๑			
บ้านตุม		๖			๓			๑
พรสวรรค์	๑	๓		๑	๓			๑
โสภแสง		๕	๑		๑			
โนนสมบูรณ์		๓	๑		๒			
โนนสวรรค์		๒			๑			
รวม	๑	๒๓	๒	๑	๑๑			

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอ นาจะหลวย,พ.ศ.๒๕๖๙

(๑) อาสาสมัครเกษตร

อำเภอ นาจะหลวย มีอาสาสมัครเกษตร จำนวน ๑๗๓ คน โดยมีอาสาปศุสัตว์ ๑ จำนวนมากที่สุด จำนวน ๑๕๖ ราย รองลงมาคือหมอดินอาสาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ๗๘ ราย และหมอดินอาสา ๗๘ ราย ตามลำดับ อย่างไรก็ตามอาสาเกษตรบางรายทำหน้าที่อาสามากกว่า ๑ หน้าที่

ตารางที่ ๒๕ แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบัญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุ สัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน
นาจะหลวย			๑๙	๓๘	๑๙	๑๙		๑	
บ้านตุม		๑	๑๗	๓๔	๑๗	๑๗			
พรสวรรค์			๑๐	๒๐	๑๐	๑๐			
โสกแสง		๑	๑๑	๒๒	๑๑	๑๑	๑		
โนนสมบูรณ์		๑	๑๑	๒๒	๑๑	๑๑			
โนนสวรรค์			๑๐	๒๐	๑๐	๑๐			
รวม	๐	๓	๗๘	๑๕๖	๗๘	๗๘	๑	๑	๐

หมายเหตุ : อาสาเกษตรบางรายทำหน้าที่อาสามากกว่า ๑ หน้าที่

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลอาสาสมัครเกษตร(อกษ.) และอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน(อกม.), พ.ศ. ๒๕๖๙

(๒) ประชาชนชาวบ้าน

อำเภอ นาจะหลวยมีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของประชาชนแต่ละคน จำนวน ๖ คน

ตารางที่ ๒๖ แสดงข้อมูลประชาชนชาวบ้าน

ตำบล	จำนวน (ราย)	องค์ความรู้ด้าน
นาจะหลวย	๑	ไร่นาสวนผสม
บ้านตุม	๑	พืชผักอินทรีย์
พรสวรรค์	๑	เกษตรผสมผสาน
โสกแสง	๑	ข้าวอินทรีย์
โนนสมบูรณ์	๑	ข้าวอินทรีย์
โนนสวรรค์	๑	เกษตรผสมผสาน
รวม	๖	

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอ นาจะหลวย, พ.ศ. ๒๕๖๙

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ตารางที่ ๒๗ แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ที่	ชื่อศูนย์ (ลำดับที่ ๑ ศูนย์หลัก ลำดับถัดไป ศูนย์เครือข่าย)	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์	
			หมู่	ตำบล
๑	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอนาจะหลวย	เกษตรผสมผสาน	๑	พรสวรรค์
๒	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านโนนแวงชั้น	เศรษฐกิจพอเพียง	๒	โสกแสง
๓	ศูนย์ข้าวชุมชนตำบลโนนสวรรค์	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว	๑๐	โนนสวรรค์
๔	ศูนย์ข้าวชุมชนตำบลโสกแสง	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว	๙	โสกแสง
๕	ไร่นาสวนผสมนายพา สายสมบัติ	เกษตรผสมผสาน	๒	นาจะหลวย
๖	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนตำบลพรสวรรค์	ศตปช.	๑	พรสวรรค์
๗	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลโนนสมบูรณ์	ศจช.	๕	โนนสมบูรณ์
๘	ไร่นาสวนผสมนายมีชัย สมัย	เกษตรผสมผสาน	๑	พรสวรรค์
๙	แปลงเกษตรผสมผสานนายใจ จันทะสี	เกษตรผสมผสาน	๑๐	โนนสวรรค์
๑๐	วิสาหกิจชุมชนคนเห็ดเกษตรอินทรีย์อำเภอนาจะหลวย	พืชผัก	๑๑	บ้านตุม
๑๑	ฟาร์มตาฮักเกษตรอินทรีย์	พืชผัก	๙	บ้านตุม
๑๒	แปลงเกษตรผสมผสานนายวันนา มัฐผา	เกษตรผสมผสาน	๓	บ้านตุม
๑๓	แปลงไร่นาสวนผสม	เกษตรผสมผสาน	๗	โสกแสง
๑๔	ศูนย์เรียนรู้เกษตรพลังงานแสงอาทิตย์บ้านธารไร่น้อย	การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า	๙	พรสวรรค์
๑๕	แปลงเกษตรผสมผสานนายวิชาญ ศิริพันธ์	เกษตรผสมผสาน	๒	นาจะหลวย
๑๖	แปลงเศรษฐกิจพอเพียงนายคำเพชร ศิริไม้	เกษตรผสมผสาน	๑๑	โนนสมบูรณ์
๑๗	ไร่นาสวนผสม	เกษตรผสมผสาน	๓	บ้านตุม
๑๘	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน	เกษตรผสมผสาน	๑๑	บ้านตุม
๑๙	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน	เกษตรผสมผสาน	๓	โสกแสง
๒๐	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน	เกษตรผสมผสาน	๑๑	โนนสมบูรณ์
๒๑	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผลตำบลนาจะหลวย	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๕	นาจะหลวย
๒๒	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสานตำบลโสกแสง	เกษตรผสมผสาน	๖	โสกแสง
๒๓	แปลงใหญ่มะม่วงหิมพานต์	ไม้ผล	๑๓	นาจะหลวย
๒๔	สวนเกษตรเพชรแพรวา	ไม้ผล	๑๓	บ้านตุม

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาจะหลวย, พ.ศ.๒๕๖๙

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๑๙ กลุ่ม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๘ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่

ที่	ตำบล	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)
๑	นาจะหลวย	แปลงใหญ่ปาล์มน้ำมันตำบลนาจะหลวย	ปาล์ม น้ำมัน	๔๖	๓๖๐
๒	นาจะหลวย	แปลงใหญ่ยางพาราตำบลนาจะหลวย	ยางพารา	๔๕	๔๒๐
๓	พรสวรรค์	แปลงใหญ่ข้าวตำบลพรสวรรค์	ข้าว	๓๐	๖๖๖
๔	พรสวรรค์	แปลงใหญ่ยางพาราตำบลพรสวรรค์	ยางพารา	๔๔	๓๕๐
๕	โนนสมบูรณ์	แปลงใหญ่ข้าวตำบลโนนสมบูรณ์	ข้าว	๓๓	๕๙๔
๖	บ้านตูม	แปลงใหญ่โคเนื้อตำบลบ้านตูม ม.๑	โคเนื้อ	๓๕	๘๔๗
๗	บ้านตูม	แปลงใหญ่โคเนื้อตำบลบ้านตูม ม.๔	โคเนื้อ	๓๑	๕๔๔
๘	บ้านตูม	แปลงใหญ่ข้าว ม.๑๑ ตำบลบ้านตูม	ข้าว	๓๔	๔๒๖
๙	บ้านตูม	แปลงใหญ่ข้าว ม.๑๔ ตำบลบ้านตูม	ข้าว	๔๓	๕๓๗
๑๐	โสภแสง	แปลงใหญ่ข้าว ม.๖ ตำบลโสภแสง	ข้าว	๓๐	๖๘๒
๑๑	โนนสวรรค์	แปลงใหญ่ข้าวตำบลโนนสวรรค์	ข้าว	๓๗	๕๑๒
๑๒	นาจะหลวย	แปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลนาจะหลวย	มัน สำปะหลัง	๓๐	๓๐๒
๑๓	บ้านตูม	แปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลบ้านตูม	มัน สำปะหลัง	๓๘	๓๐๕
๑๔	โนนสวรรค์	แปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลโนนสวรรค์	มัน สำปะหลัง	๔๕	๔๙๗
๑๕	นาจะหลวย	แปลงใหญ่มะม่วงหิมพานต์ตำบลนาจะหลวย	มะม่วงหิม พานต์	๓๓	๓๕๔
๑๖	โนนสวรรค์	แปลงใหญ่ยางพาราตำบลโนนสวรรค์ ม.๘	ยางพารา	๓๘	๔๕๔
๑๗	นาจะหลวย	แปลงใหญ่มันสำปะหลัง ม.๔ ตำบลนาจะหลวย	มัน สำปะหลัง	๓๑	๔๔๐
๑๘	นาจะหลวย	แปลงใหญ่ยางพาราบ้านไร่ภูจอง ตำบลนาจะหลวย	ยางพารา	๓๕	
๑๙	โนนสวรรค์	แปลงใหญ่มันสำปะหลัง ม.๙ ต.โนนสวรรค์	มัน สำปะหลัง	๘๑	

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาจะหลวย, พ.ศ. ๒๕๖๙

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ

สินค้าเกษตรที่สำคัญ ชนิดสินค้าข้าว

๑.๑ แหล่งน้ำหลัก

[v] น้ำฝน []ชลประทาน [] บ่อน้ำบาดาล [] แหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ (ระบุ).....

๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

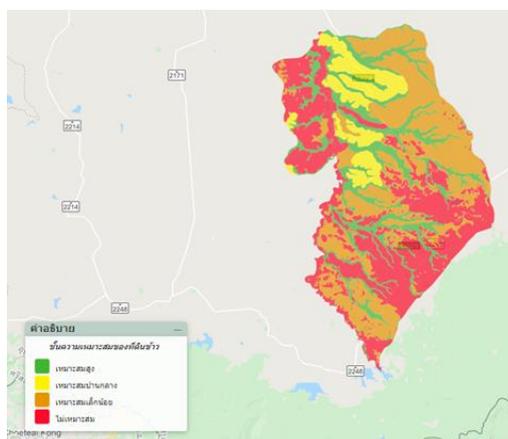
๑) เขตความเหมาะสม

อำเภอนาจะหลวย มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ทั้งหมด จำนวน ๑๕๖,๙๙๘ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๕๑,๘๓๖.๓๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๖๓ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๒๗,๕๕๑.๘๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙.๙๐ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๙๗,๘๖๗.๐๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๑๘ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๑๐๐,๘๗๔.๘๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๒๖

ตารางที่ ๒๙ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				รวมพื้นที่ทั้งหมด
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	
นาจะหลวย	๕๑,๘๓๖.๓๓	๐	๒๒,๙๐๑.๒๐	๔๘,๐๖๘	๘๐,๗๖๖.๖๓
โนนสมบูรณ์	๘,๕๕๕.๕๓	๑๑,๖๕๓.๖๐	๑๐,๓๗๐.๕๐	๑,๒๒๘.๖๖	๒๑,๘๐๘.๒๙
โนนสวรรค์	๖,๐๔๒.๖๐	๑,๑๒๑.๙๙	๒,๔๐๖.๖๑	๒๓,๔๕๐.๑๐	๓๑,๐๒๑.๓๐
บ้านตูม	๑๑,๐๘๔.๗๐	๑,๒๘๔.๓๘	๒๒,๐๒๓.๗๐	๑๙,๗๘๙.๓๐	๔๔,๑๘๒.๐๘
พรสวรรค์	๙,๕๒๖.๔๓	๑๒,๗๖๙.๔๐	๖,๘๐๔.๙๔	๗,๖๕๔.๓๑	๓๖,๗๕๕.๐๘
โสกแสง	๖,๗๗๓.๖๖	๗๒๒.๔๘	๓๓,๓๖๐.๑๐	๗๔๔.๕๒	๔๑,๖๐๐.๗๖
รวม	๕๑,๘๓๖.๓๓	๒๗,๕๕๑.๘๕	๙๗,๘๖๗.๐๕	๑๐๐,๘๗๔.๘๙	๒๗๘,๑๓๐.๑๒

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๙

ภาพที่ ๖ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว

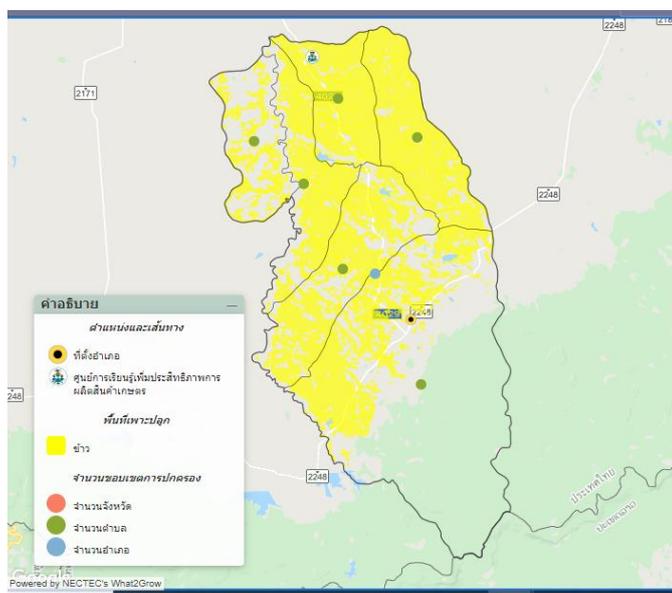
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๒) พื้นที่ปลูกข้าว

ตารางที่ ๓๐ แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตข้าว

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)
นาจะหลวย	๒,๒๐๐	๒๔,๕๖๙	๒๔,๕๖๙	๑๐,๐๐๑,๔๒๔	๔๐๔
โนนสมบูรณ์	๑,๔๒๑	๒๐,๙๓๙	๒๐,๙๓๙	๘,๕๒๑,๙๗๖	๔๐๔
พรสวรรค์	๑,๑๒๙	๑๒,๖๖๔	๑๒,๖๖๔	๕,๒๕๑,๑๙๒	๔๐๔
บ้านตูม	๒,๒๔๔	๒๘,๖๘๑	๒๘,๖๘๑	๑๑,๓๖๑,๔๘๐	๓๙๐
โสกแสง	๑,๘๗๗	๓๒,๔๒๖	๓๒,๔๒๖	๑๒,๔๖๐,๘๘๐	๓๘๒
โนนสวรรค์	๑,๐๑๖	๑๐,๖๘๔	๑๐,๖๘๔	๔,๓๖๑,๘๖๘	๓๙๙
รวม	๙,๖๒๑	๑๒๙,๙๖๓	๑๒๙,๙๖๓	๕๑,๙๕๘,๗๘๐	๓๙๗

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาจะหลวย พ.ศ. ๒๕๖๙

ภาพที่ ๗ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง)

(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

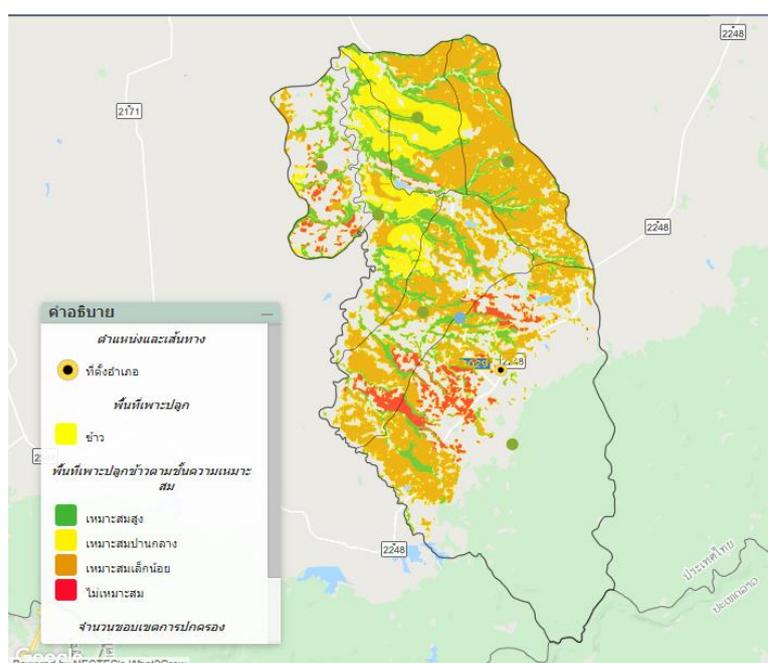
(๓) พื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม

อำเภอนาจะหลวย มีพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม จำนวน ๑๕๖,๙๙๔ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๓๖,๒๑๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๐๖ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๒๒,๗๐๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๔๖ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๘๕,๓๙๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๓๙ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๑๒,๖๘๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘.๐๗

ตารางที่ ๓๑ แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
นาจะหลวย	๖,๐๘๔	๐	๒๐,๒๔๑	๗,๔๒๔	๓๓,๗๔๙
โนนสมบูรณ์	๖,๓๓๔	๑๐,๕๙๘	๙,๓๑๓	๒๑๘	๒๖,๔๖๓
โนนสวรรค์	๔,๓๔๑	๕๓๘	๑,๙๗๔	๒,๒๖๕	๙,๑๑๘
บ้านตูม	๗,๒๘๕	๘๙๘	๑๙,๙๙๘	๒,๖๙๓	๓๐,๘๗๔
พรสวรรค์	๗,๑๙๔	๑๐,๑๗๓	๕,๐๘๔	๘๒	๒๒,๕๓๓
โสกแสง	๔,๙๗๓	๔๙๔	๒๘,๗๘๔	๐	๓๔,๒๕๑
รวม	๓๖,๒๑๑	๒๒,๗๐๑	๘๕,๓๙๔	๑๒,๖๘๒	๑๕๖,๙๘๘

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๙

ภาพที่ ๘ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในอำเภอ)

- (๑) พันธุ์ที่ปลูกได้ข้าวเหนียว, กข.๑๕ (๕๐%), ข้าวเจ้าขาวดอกมะลิ ๑๐๕ (๔๐%), กข. ๖ (๕%) ข้าวเหนียวพันธุ์พื้นเมือง (๕%)
- (๒) เกษตรกรไถเตรียมดิน ๑ ครั้งก่อนหว่าน ประมาณ ๗ -๒๐ วัน และหว่านเมล็ดพันธุ์ จากนั้นพรวนดินกลบ
- (๓) การปลูก มี ๒ วิธี คือนาหว่าน และนาดำ ถ้านาดำเกษตรกรจะปักดำหลังจากเพาะกล้าได้ ๑ เดือน โดจะไถแปร ๑ ครั้งและคราดเอาวัชพืชออก โดยปักดำ ๒-๓ ต้นต่อ ๑ กอ ใช้ระยะห่างระหว่างต้นระหว่างแถว ๒๐- ๒๕ เซนติเมตร

(๔) การใส่ปุ๋ย เกษตรกรจะใช้ปุ๋ยสูตร ๑๖ -๑๖ -๘ หรือ ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๒๐-๒๕ กิโลกรัมต่อไร่ เกษตรกรจะแบ่งใส่ ๒ ครั้ง คือ หลังปักดำ ๑๐-๑๕ วัน และ ช่วงข้าวแตกกอเต็มที่ ส่วนการใส่ปุ๋ย แต่งหน้า โดยใช้ปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ ในช่วงข้าวตั้งท้อง อัตรา ๕ กิโลกรัมต่อไร่ มีเกษตรกรบางกลุ่มเท่านั้นที่ใส่

(๕) การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูข้าว พบว่ามีการใช้น้อยมาก ส่วนใหญ่ใช้ในระยะเวลาสั้น และระยะข้าวแตกกอ ได้แก่ โรคไหม้ เพลี้ยจักจั่น บั่ว หนอนกอข้าว สารเคมีที่ใช้ได้แก่ เบ็นโนไมด์ ,โมโนโครโต ฟอส

(๖) การดูแลรักษา โดยทั่วไปจะมีการดูแลรักษาเป็นประจำ เช่น การท่อน้ำเข้านา การกำจัดวัชพืช จนกว่าข้าวจะสุกเต็มที่ และจะเก็บเกี่ยวโดยใช้แรงงานคน ตาก ๑-๓ แดดเพื่อลดความชื้น และนวดด้วยเครื่องนวด หลังจากนั้นเกษตรกรจะเก็บไว้บริโภคและทำพันธุ์ ส่วนที่เหลือจะจำหน่ายเป็นข้าวเปลือกให้พ่อค้าในหมู่บ้านและอำเภอต่อไป

๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอนาจะหลวย มีการปลูกข้าว ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าวนาปี					←							→
ข้าวนาปรัง	←	→										

สัญลักษณ์

←→ ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

←→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๙ แสดงปฏิทินการเพาะปลูก

๑.๕ ต้นทุนการผลิต

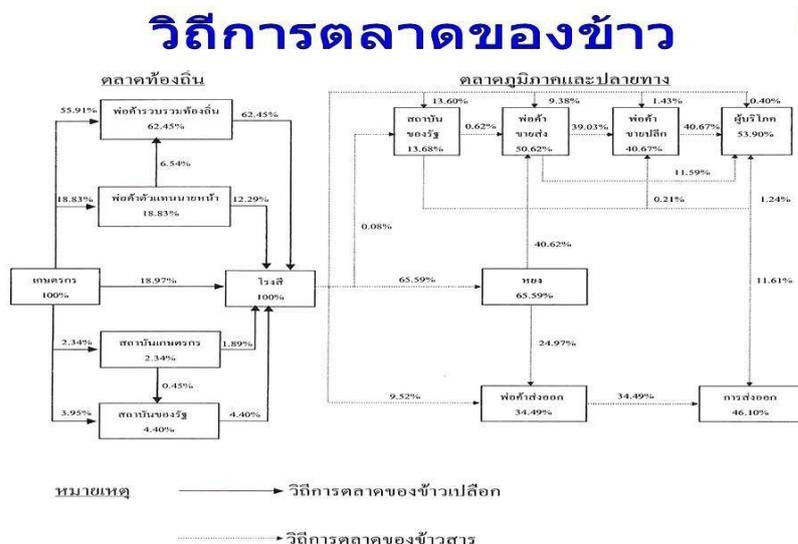
ตารางที่ ๓๒ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๘

ต้นทุนการผลิต	เงิน (บาท)
๑. ค่าเตรียมดิน/ไร่	๕๐๐
๒. ค่าจ้างปลูก,เก็บเกี่ยว	๗๐๐
๓. ค่าบำรุงรักษา	๒๕๐
ต้นทุนการผลิต	เงิน (บาท)
๔. ค่าปุ๋ย	๖๘๐
๕. ค่าพันธุ์	๕๐๐
๖. อื่น ๆ (ขนส่ง,น้ำมันเชื้อเพลิง)	๓๐๐
ค่าใช้จ่ายรวม	๒,๙๓๐
ต้นทุนการผลิต (บาท/กก.)	๗

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาจะหลวย, พ.ศ.๒๕๖๘)

๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

๑) วิธีการตลาด (เป็นวิถีตลาดที่เกิดขึ้นในอำเภอ)

ภาพที่ ๑๐ แสดงวิธีการตลาดข้าว อำเภอนาจะหลวย (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาจะหลวย, พ.ศ.๒๕๖๙)

๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

อำเภอนาจะหลวย มีจุดรับซื้อข้าว รวม ๑ แห่ง คือ สหกรณ์การเกษตรนาจะหลวย จำกัด

๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

๑) เกษตรกร

มีเกษตรกรผู้ปลูกในอำเภอจำนวน ๙,๖๒๑ ราย และมีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ จำนวน ราย มีความรู้ ความชำนาญ องค์กรความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๓๓ แสดงเกษตรกรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่

ที่	หมู่	ตำบล	ประเภท	องค์ความรู้โดดเด่น
๑	๑	พรสวรรค์	ข้าว	การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว
๒	๑๑	บ้านตูม	ข้าว	การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว
๓	๑๔	บ้านตูม	ข้าว	การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว
๔	๖	โสกแสง	ข้าว	การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาจะหลวย, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๒) องค์กรเกษตรกร ดังนี้

ตารางที่ ๓๔ แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

องค์กรเกษตรกร	จำนวน (แห่ง)	ชื่อกลุ่ม
ศพก.	๓	-ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอนาจะหลวย -ศูนย์ข้าวชุมชนตำบลโนนสวรรค์ -ศูนย์ข้าวชุมชนตำบลโสกแสง
แปลงใหญ่	๔	-แปลงใหญ่ข้าวตำบลพรสวรรค์ -แปลงใหญ่ข้าว ม.๑๑ ตำบลบ้านตูม -แปลงใหญ่ข้าว ม.๑๔ ตำบลบ้านตูม -แปลงใหญ่ข้าว ม.๖ ตำบลโสกแสง
วิสาหกิจชุมชน	๒	-กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านตูม -กลุ่มเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลโนนสมบูรณ์

๒. การวิเคราะห์ Supply chain

ตารางที่ ๓๕ แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้าข้าว อำเภอนาจะหลวย

		ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
มิติพื้นที่	สถานการณ์ปัจจุบัน	-พื้นที่นาส่วนใหญ่อยู่นอกเขตชลประทาน ดินร่วนปนทราย-ดินเหนียว ระบายน้ำค่อนข้างเร็ว/น้ำขังบางช่วง -พึ่งพาน้ำฝนเป็นหลัก ปลูกข้าวนาปีเป็นหลัก	-ลานตากข้าว โรงสีชุมชน มีจำกัด และกระจายตัว	-ตลาดหลักอยู่ในพื้นที่และจังหวัดใกล้เคียง-- -ช่องทางออนไลน์ยังน้อย
	ปัญหา Pain point	-ความเสี่ยงฝนทิ้งช่วง-น้ำไม่สม่ำเสมอ -ความเหมาะสมพื้นที่แตกต่าง แต่ยังใช้เทคโนโลยีแบบเดียวกันทั้งอำเภอ	-สูญเสียหลังเก็บเกี่ยว	-เข้าถึงตลาดปลายทางจำกัด -ขนส่งและโลจิสติกส์ต้นทุนสูง
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	-ใช้ข้อมูลแผนที่ความเหมาะสมพื้นที่ปลูก -ใช้ระบบพยากรณ์อากาศ/ฝนรายแปลง (Thai Weather, Farm Weather App)	-ศูนย์รวบรวม-อบลัดความชื้นระดับตำบล -เครื่องวัดความชื้นดิจิทัล + ระบบจอบควโรงสี	-E-commerce ชุมชน / Marketplace เกษตร -เชื่อมโลจิสติกส์เอกชน-รัฐ

		-การจัดการน้ำระดับแปลง (Smart Water, เซนเซอร์ ความชื้นดิน)		
มิตินคน	สถานการณ์ปัจจุบัน	-เกษตรกรรายย่อย อายุเฉลี่ยค่อนข้างสูง พึ่งพาประสบการณ์ -การรวมกลุ่มยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร	-พ่อค้าคนกลางมีบทบาทสูง -กลุ่มเกษตรกรยังต่อรองราคายาก	-ผู้บริโภคยังไม่รู้จักข้าวจากนาจะหลวย -การสื่อสารการตลาดยังไม่ชัด
	ปัญหา Pain point	-การรับเทคโนโลยีใหม่ช้า -ขาดข้อมูลตัดสินใจเชิงต้นทุน-ผลผลิต	-เกษตรกรไม่รู้ราคาจริงแบบ real-time -อำนาจต่อรองต่ำ	-ขาด Storytelling -ไม่เชื่อมโยงผู้ผลิต-ผู้บริโภคโดยตรง
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	-Line OA กลุ่มนา, แอปบันทึกต้นทุน	-ตลาดกลางออนไลน์/แพลตฟอร์มซื้อขายข้าว -ระบบรวมกลุ่มแปลงใหญ่ + Data ราคากลาง	-Social Commerce (FB, Line, TikTok Shop) -Content เล่าเรื่องข้าว วิธีชุมชน
มิติลินค้า	สถานการณ์ปัจจุบัน	-ปลูกข้าวพันธุ์ตลาดทั่วไป เน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพ -ยังไม่เน้นมาตรฐาน GAP/อินทรีย์ในวงกว้าง	-ข้าวเปลือกขายทันทีหลังเก็บเกี่ยว -ขาดการสร้างมูลค่าเพิ่ม	-ข้าวเป็นสินค้าโภคภัณฑ์ ราคาตามตลาด -ความแตกต่างสินค้าไม่ชัด
	ปัญหา Pain point	-ต้นทุนสูง ผลผลิตผันผวน -ข้าวคุณภาพยังไม่ต่างจากพื้นที่อื่น	-ราคาตกช่วงผลผลิตออกพร้อมกัน -ยังไม่สร้าง Brand ข้าวชุมชน	-ขาดการสร้างมูลค่าเพิ่ม -ไม่มีตราสินค้า/มาตรฐานเฉพาะพื้นที่
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	-คัดเลือกพันธุ์เหมาะสมรายพื้นที่ -ระบบแนะนำปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน (Soil Test + App)	-แปรรูปข้าวสารบรรจุถุง / ข้าวสุขภาพ -แหล่งที่มา-เรื่องราวสินค้า	-พัฒนาข้าวอัตลักษณ์พื้นที่ / ข้าวปลอดภัย -มาตรฐาน GAP / Organic / GI ในอนาคต

บทที่ ๓

บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ

ตารางที่ ๓๖ แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรแบบครบวงจรเพื่อยกระดับเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชนสู่การเป็นเกษตรกรอินทรีย์ตามแนวทาง BCG Economy
๒. ชื่อแผนงาน	ส่งเสริมการผลิตการแปรรูป และบริหารจัดการสินค้าเกษตรมูลค่าสูงสู่สากล
๓. แนวทางการพัฒนา	ส่งเสริมการผลิตการแปรรูป และบริหารจัดการสินค้าเกษตรมูลค่าสูงสู่สากล
๔. หลักการและเหตุผล	<p>นโยบายรัฐบาลที่มุ่งเน้นการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศด้วยการเพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการค้าไทยทุกระดับ ให้สามารถแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างรายได้ให้เกษตรกรและผู้มีรายได้น้อย โดยการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น (Local Economy) มุ่งเน้น การสร้างการเจริญเติบโตจากภายในประเทศ ส่งเสริมการค้าการลงทุนภายในท้องถิ่น สร้างชุมชนให้เข้มแข็งมีความสามารถในการแข่งขันที่จะผลักดันให้สินค้า GI ไทยเป็นที่รู้จักในต่างประเทศเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าชุมชนอย่างยั่งยืนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายรัฐบาล การสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจกรมทรัพย์สินทาง จึงได้จัดทำโครงการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ไทยเข้มแข็งสู่สากลเพื่อกระตุ้นให้ผู้ประกอบการค้าเกษตรกร และชุมชนต่างๆ เล็งเห็นความสำคัญของการจัดทำระบบควบคุมตรวจสอบสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนแล้ว เพื่อให้กระบวนการผลิตสินค้า GI ของไทยได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล สามารถติดตราสัญลักษณ์ GI ไทยซึ่งจะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้าของสินค้าไทย ขณะเดียวกันก็จะช่วยให้สินค้า GI ไทยสามารถสร้างเรื่องราว (Story) ที่จะบ่งบอกถึงความแตกต่างเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ชื่อเสียง และแหล่งผลิตช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ชุมชนและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และต่อยอดเป็นเส้นทางท่องเที่ยวของประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้สินค้า GI ไทยได้มาตรฐานสามารถส่งออกและทำตลาดได้ในสากล รูปแบบการทำนาเพื่อผลิตข้าวของเกษตรกรจังหวัดอุบลราชธานี ในอดีตจะมีความพิถีพิถันในการปลูกข้าว ใช้วิธีทำนาดำร่วมกับใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในนาข้าว และเกี่ยวข้าวด้วยมือ จึงทำให้นาข้าวไม่มีวัชพืชและชาวนาสามารถคัดเลือกเมล็ดพันธุ์จากรวงข้าวที่สมบูรณ์ได้ และคัดแยกพันธุ์ปลอมปนออกจึงเป็นการรักษาความบริสุทธิ์ของข้าวหอมมะลิเอาไว้ได้ แม้ว่าปัจจุบันวิธีการทำเกษตรของชาวนาในจังหวัดอุบลราชธานี จะแตกต่างไปจากเดิมมากมีการใช้เครื่องจักรกลเข้ามาช่วยและใช้ปุ๋ยเคมีมากขึ้น แต่ไม่ได้ทำให้คุณภาพข้าว</p>

	หอมมะลิลดลง เนื่องจากการคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ที่ได้มาตรฐาน ซึ่งเป็นวิถีชุมชนที่ยังคงสืบทอดจนถึงปัจจุบัน
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อสร้างความเชื่อถือในคุณภาพและมาตรฐานสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย และความเชื่อมั่นให้เห็นถึงประโยชน์และกระตุ้นให้ชุมชนต่างๆ เข้าสู่ระบบสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทยมากยิ่งขึ้น
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑. พื้นที่การผลิตข้าวหอมมะลิ GI อำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานีเพิ่มขึ้นปีละ ๑,๒๐๐ ไร่
๗. พื้นที่เป้าหมาย	๑. เกษตรกรผู้ปลูกข้าวอำเภอนาจะหลวย
๘. กิจกรรมหลัก	๑. ส่งเสริมการผลิตสินค้าคุณภาพสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ข้าวหอมมะลิอุบลราชธานี
๙. หน่วยงานดำเนินการ	สำนักงานเกษตรอำเภอนาจะหลวย
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ปีงบประมาณ ๒๕๖๙
๑๑. งบประมาณ	๓๕๐,๐๐๐ บาท งบพัฒนาจังหวัดอุบลราชธานี
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑. จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิตามคุณภาพและมาตรฐาน สินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GI ข้าวหอมมะลิอุบลราชธานี ๒๐๐ ราย
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑. ผลผลิตข้าวหอมมะลิของเกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐาน GI สอดคล้องกับความต้องการของตลาดส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ๒. เกษตรกรที่ผลิตข้าวหอมมะลิตามระบบคุณภาพและมาตรฐานสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GI ข้าวหอมมะลิอุบลราชธานี มีรายได้จากการจำหน่ายสูงขึ้น ๓. จังหวัดอุบลราชธานีมีผลผลิตข้าวหอมมะลิ GI ป้อนให้กับผู้ประกอบการอย่างเพียงพอ

หมายเหตุ : ถ้ามีมากกว่า ๑ โครงการ สามารถเพิ่มตารางได้

๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

ตารางที่ ๓๗ แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

โครงการ (Project)	ปัจจัยขาเข้า (Input)	กิจกรรม/กระบวนการ (Activities)	ผลการดำเนินงานกิจกรรม			แหล่ง งบประมาณ	ปีที่ ดำเนินการ
			ผลผลิต (Output) (เห็นผลทันทีหรือภายใน ๑ ปี)	ผลลัพธ์ (Outcome) (เห็นผลภายใน ๒ ปี)	ผลกระทบ (Impact) (เห็นผลภายใน ๓ - ๕ ปี)		
โครงการส่งเสริม และพัฒนา ศักยภาพการผลิต และแปรรูปสินค้า เกษตรแบบ ครบวงจรเพื่อ ยกระดับ เกษตรกร และ วิสาหกิจชุมชนสู่ การเป็นเกษตร อินทรีย์ตาม แนวทาง BCG Economy	๑ ด้านทรัพยากร มนุษย์ ๒. ด้านทรัพยากร ทางกายภาพและ ปัจจัยการผลิต ๓. ด้านงบประมาณ ๔. ด้านนโยบาย และกรอบแนวคิด ๕. ด้านตลาดและ มาตรฐาน	๑. การส่งเสริมและ ถ่ายทอดความรู้ ๑.๑ ให้ความรู้ เกษตรกรเกี่ยวกับ ระบบการผลิตข้าวหอม มะลิ GI ๑.๒ ถ่ายทอดแนวทาง การผลิตที่สอดคล้อง กับมาตรฐานคุณภาพ และ BCG Economy ๑.๓ สร้างความเข้าใจ เรื่องประโยชน์ของการ เข้าสู่ระบบ GI ๒. การพัฒนาระบบ การผลิต	จำนวนเกษตรกรที่ ได้รับการส่งเสริมการ ผลิตข้าวหอมมะลิ ตามคุณภาพและ มาตรฐาน สินค้าสิ่ง บ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GI ข้าวหอมมะลิ อุบลราชธานี ๒๐๐ ราย	๑. ผลผลิตข้าวหอม มะลิของเกษตรกร ได้รับการรับรอง มาตรฐาน GI สอดคล้องกับความ ต้องการของตลาด ส่งผลให้เกษตรกรมี รายได้เพิ่มขึ้น ๒. เกษตรกรที่ผลิต ข้าวหอมมะลิตาม ระบบคุณภาพและ มาตรฐานสินค้าสิ่ง บ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GI ข้าวหอมมะลิ อุบลราชธานี มี รายได้จากการจำ หน่ายสูงขึ้น	๑. เศรษฐกิจฐานราก เข้มแข็ง เกษตรกรมี รายได้เพิ่มขึ้นอย่าง ยั่งยืนจากการผลิต ข้าวหอมมะลิ GI ที่มี มูลค่าสูง และเกิดการ หมุนเวียนรายได้ใน ชุมชน ๒. ชุมชนมีอัตลักษณ์ และความเข้มแข็ง ชุมชนเกิดความ ภาคภูมิใจในสินค้า GI มีการรวมกลุ่มและ บริหารจัดการการ ผลิตร่วมกันภายใต้ มาตรฐานเดียวกัน ๓. การผลิตเป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม	๓๕๐,๐๐๐ บาท	๒๕๖๙

		<p>๒.๑ ส่งเสริมการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิที่ได้มาตรฐาน</p> <p>๒.๒ ควบคุมกระบวนการผลิตให้เป็นไปตามข้อกำหนด GI</p> <p>๒.๓ รักษาคุณภาพความบริสุทธิ์ของพันธุ์และเอกลักษณ์พื้นที่ผลิต</p> <p>๓. การควบคุมคุณภาพและมาตรฐาน</p> <p>๓.๑ สนับสนุนให้เกษตรกรเข้าสู่ระบบควบคุม ตรวจสอบ และรับรองมาตรฐาน GI</p> <p>๓.๒ ส่งเสริมการติดตราสัญลักษณ์ GI เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ตลาด</p> <p>๔. การเชื่อมโยงตลาดและสร้างมูลค่าเพิ่ม</p>		<p>๓. จังหวัดอุบลราชธานีมีผลผลิตข้าวหอมมะลิ GI ป้อนให้กับผู้ประกอบการอย่างเพียงพอ</p>	<p>ระบบการผลิตสอดคล้องแนวคิด BCG ช่วยใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และรักษาระบบนิเวศพื้นที่นา</p> <p>๔. เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตร ข้าวหอมมะลิ GI จังหวัดอุบลราชธานีได้รับการยอมรับด้านคุณภาพ สร้างความเชื่อมั่นตลาด และต่อยอดสู่ตลาดมูลค่าสูง</p> <p>๕. เป็นต้นแบบการพัฒนาเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืนเกิดรูปแบบการพัฒนาสินค้าเกษตรโดยใช้ GI เป็นเครื่องมือ สามารถ</p>		
--	--	---	--	---	--	--	--

		<p>๔.๑ เชื่อมโยงผลผลิตข้าวหอมมะลิ GI กับผู้ประกอบการ</p> <p>๔.๒ สร้างเรื่องราว (Story) ของสินค้า GI เพื่อเพิ่มมูลค่า</p> <p>๔.๓ เตรียมความพร้อมด้านปริมาณและคุณภาพผลผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการตลาด</p>			<p>ขยายผลไปยังพื้นที่และสินค้าอื่นได้</p>		
--	--	--	--	--	---	--	--

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง.๒๕๖๙. ฝ่ายทะเบียนและบัตรอำเภอหนองจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี.
- กรมการพัฒนาชุมชน.๒๕๖๙. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอหนองจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี.
- กรมพัฒนาที่ดิน.๒๕๖๙. สำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี.
- กรมชลประทาน.๒๕๖๙. โครงการอ่างเก็บน้ำพหลานเสื่อตอนล่าง จังหวัดอุบลราชธานี.
- กรมส่งเสริมการเกษตร.๒๕๖๙. สำนักงานเกษตรอำเภอหนองจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี.